

Jaarverslaggeving over 2017 SIDN

Inhoudsopgave

Directieverslag.....	4
Geconsolideerde jaarrekening over 2017	28
Toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening	33
1 Algemene toelichting.....	33
2 Algemene grondslagen	34
3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva	35
4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat	37
5 Immateriële vaste activa	40
6 Materiële vaste activa	41
7 Financiële vaste activa	42
8 Vorderingen	44
9 Liquide middelen.....	46
10 Toelichting bij het kasstroomoverzicht.....	46
11 Eigen vermogen	46
12 Langlopende schulden.....	47
13 Kortlopende schulden.....	47
14 Niet in de balans opgenomen verplichtingen	49
15 Netto-omzet	50
16 Lonen en salarissen	50
17 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa.....	51
18 Overige bedrijfskosten	51
19 Resultaat deelnemingen	52
20 Belastingen.....	52
21 Gemiddeld aantal werknemers	53
Enkelvoudige jaarrekening over 2017	54
Toelichting op de balans en winst-en-verliesrekening	57
22 Algemene toelichting	57
23 Immateriële vaste activa.....	58
24 Materiële vaste activa	59
25 Financiële vaste activa	60
26 Vorderingen	61
27 Liquide middelen	61
28 Eigen vermogen	62

29	Voorstel resultaatbestemming	62
30	Verschillen in het eigen vermogen en het resultaat tussen de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening	62
31	Kortlopende schulden.....	64
32	Gemiddeld aantal werknemers	64
33	Bezoldiging bestuurders en commissarissen.....	65
CONTROLEVERKLARING		67

Directieverslag

.NL

Het .nl-domein groeit door

Het gunstige economische klimaat en de snelle groei van de online sector hadden hun weerslag op .nl. Het domein maakte ten opzichte van de afgelopen jaren een onverwacht hoge groei door. De tevredenheid van registrars en andere klanten was opnieuw hoog.

Ontwikkeling .nl-domein

Bij veel topleveldomeinen zien we de laatste jaren afnemende groei of zelfs krimp. Vooral in relatief verzadigde markten. Tegen deze trend in groeide de .nl-zone in 2017 sterker dan voorheen. Het aantal opheffingen was onverwacht laag en zeker tegen het einde van het jaar zagen we een sterke groei van het aantal nieuwe registraties. De totale groei kwam uit op 109.706, een groeipercentage van 1,9%. We eindigden het jaar met 5.794.040 .nl-domeinnaamregistraties. De bloeiende online economie lijkt de reden voor de onverwacht hoge groei; de meeste nieuwe registraties zijn bedoeld voor zakelijk gebruik.

Stijgend marktaandeel

Het marktaandeel van .nl in Nederland steeg. Dit kwam vooral doordat andere topleveldomeinen krompen. Met name de nieuwe gTLD's verloren veel domeinnaamregistraties, van circa 210.000 eind 2016 naar zo'n 180.000 registraties begin 2018. Ook gevestigde domeinen als .org lieten krimp zien.

Stijging IPv6

Wereldwijd is IPv6 bezig met een flinke opmars. En hoewel we in Nederland tot nu toe achterbleven, zagen we in 2017 een enorme groei van het aantal via IPv6 bereikbare .nl-domeinnamen. Om IPv6 in Nederland een impuls te geven, namen we een incentive op in de Registrar Scorecard (RSC), een programma waarmee registrars kortingen kunnen verdienen door bij te dragen aan de kwaliteit van de .nl-zone. Mede daardoor steeg het aantal .nl-domeinnamen dat via IPv6 bereikbaar was van circa 700.000 naar bijna 1,6 miljoen. Daarmee werd 27% van alle .nl-domeinnamen via IPv6 bereikbaar, ruim boven het onszelf gestelde doel van 20%.

Nieuwe domeinnamen sneller online

We verhoogden de frequentie waarmee de .nl-zonefile geüpdatet wordt van eens per uur naar eens per half uur. Nieuwe domeinnamen en aanpassingen in bestaande domeinnamen zijn daardoor sneller online vindbaar. Dit was een nadrukkelijke wens van onze registrars.

Onveranderd hoge beschikbaarheid

De beschikbaarheid van onze systemen steeg verder. Het aantal voor de klant merkbare onderhoudsvensters nam af en alle onderhoudsvensters met downtime werden binnen de aangekondigde tijdspanne afgerond. In maart hadden we korte tijd te maken met een verstoring in de beschikbaarheid van onze netwerkinfrastructuur als gevolg van grote hoeveelheden netwerkverkeer. Dit leidde ook tot een sterk verminderde beschikbaarheid van ons registratiesysteem. We hebben dit verkeer volgens onze bestaande procedures gemitigeerd waardoor de impact op de dienstverlening tot een minimum beperkt bleef. Onze DNS-systemen, de absolute kern van onze dienstverlening, hadden ook in 2017 een beschikbaarheid van 100%.

Kortere responstijden

We breidden onze DNS anycast-infrastructuur uit met een 3^e DNS anycastnetwerk. Dit zorgde op verschillende plaatsen in de wereld voor kortere responstijden van DNS-query's. Hierdoor werken .nl-domeinnamen op die plekken sneller.

Marketingactiviteiten

We gingen we nauwer samenwerken met onze registrars op zakelijk gebied. Een goed voorbeeld hiervan is de funnel die we bouwden rondom het whois-gedeelte van onze website. Potentiële domeinnaamhouders worden direct doorgeleid naar een registrar die aan hun wensen voldoet. Bovendien krijgen zij suggesties te zien als hun gewenste domeinnaam niet meer beschikbaar is. Dit leidde al tot duizenden leads voor onze registrars en verbetering van de traffic op onze website.

Rondom de Dag van de Domeinnaam, op 1 juni, organiseerden we samen met de registrars een succesvolle marketingactie.

We werkten aan een beter gebruik van onze data. Denk hierbij aan het ontwikkelen van modellen die opheffingen voorspellen, zodat registrars hier nog beter op kunnen inspelen.

Met contentmarketing legden we de basis voor een conversatie met onze doelgroepen en we waren aanwezig op verschillende beurzen en bijeenkomsten, zoals de Webwinkel Vakdagen. De belangstelling bij ondernemers was groot.

Ontwikkelingen registrarveld

.nl-domeinnamen worden aangeboden door een grote en diverse groep registrars. Al jaren zien we een duidelijke concentratietendens; elk jaar daalt het aantal registrars licht. In 2017 nam het aantal af van 1.372 tot 1.303.

Registrartevreidenheid

Ieder jaar onderzoeken we de tevredenheid van onze registrars. In 2017 waardeerden zij onze dienstverlening met een 8,0. Wat registrars vooral waardeerden waren de hoge beschikbaarheid van onze systemen en de kwaliteit van onze service. Wel zouden we meer aandacht moeten besteden aan het verschil in behoeften tussen kleinere en grotere registrars. De meningen waren verdeeld over nieuwe activiteiten die we ontplooiën, zoals de acquisitie van Connectis. Een (near) realtime zonefile-update staat hoog op het verlanglijstje. Ook bleek er veel behoefte te zijn aan juridische ondersteuning en expertise, bijvoorbeeld rond de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Webinars

In een aantal webinars deelden we onze kennis over onder meer IPv6 en over de mogelijkheden van ons big data-platform ENTRADA met onze registrars.

Samenwerking met de Vereniging van Registrars

Onze registrars behoren tot onze belangrijkste stakeholders. De Vereniging van Registrars (VvR) behartigt hun belangen richting SIDN. Wij dragen de kosten van de VvR en werken constructief met de vereniging samen. De samenwerking met de vereniging werd dan ook met 3 jaar verlengd. Regelmatig levert de VvR ons waardevolle ideeën, adviezen en suggesties. In 2017 was hun input onder meer van belang bij:

- De inrichting van een sales funnel op sidn.nl, waarbij potentiële domeinnaamhouders worden doorverwezen naar registrars.

- De uitwerking van een nieuwe eID-propositie die mogelijk ook door registrars verkocht kan worden.
- De ontwikkeling van nieuw beleid omtrent de Registrar Whois, die met de komst van GDPR wijzigt.
- De verdere invulling van het Registrar Scorecard-programma.

Registrar Scorecard

De Registrar Scorecard beloont registrars voor investeringen in de waarde van het .nl-domein. Het programma bevordert de kwaliteit van registratiegegevens en het actief gebruik van .nl, ontmoedigt opheffingen, en stimuleert investeringen in veiligheid. Naast financiële incentives, in 2017 ter waarde van € 1,3 mln., krijgen deelnemers gerichte rapportages. 325 registrars doen inmiddels mee met de Registrar Scorecard. De deelnemers geven aan dat ze zeer tevreden zijn en dat de rapportages bijdragen aan de verbetering van hun service.

Geschillenregeling voor .nl-domeinnamen

Onder de Geschillenregeling voor .nl-domeinnamen startten in 2017 73 zaken bij het WIPO Arbitration and Mediation Center. In 36 zaken kwam het tot een uitspraak en 1 zaak loopt nog. De overige zaken zijn vóór de uitspraak beëindigd, bijvoorbeeld omdat de eisende partij de zaak introk of omdat de partijen onderling schikten. In 10 gevallen was succesvolle mediation door SIDN de reden voor een vroege regeling van het geschil. In totaal behandelden onze mediators 18 zaken.

Notice-and-Take-Down-regeling

De Notice-and-Take-Down-regeling beschrijft welke stappen je moet doorlopen als de inhoud van een website onmiskenbaar onrechtmatig of strafbaar is. Als uiterste maatregel kunnen wij een domeinnaam buiten gebruik stellen. In 2017 kregen we 20 verzoeken onder de Notice-and-Take-Down-procedure. In 1 geval gingen we over tot buitengebruikstelling van een domeinnaam. In alle andere gevallen ondernam een andere partij in de keten actie of was er geen sprake van onmiskenbaar onrechtmatige of strafbare inhoud.

College voor Klachten en Beroep

Het College voor Klachten en Beroep voor .nl-domeinnamen (CvKB) is een onafhankelijk college waar registrars en houders van .nl-domeinnamen in beroep kunnen gaan tegen beslissingen van SIDN. Het CvKB behandelt daarnaast ook klachten over domeinnaamregistraties die in strijd zouden zijn met de openbare orde of de goede zeden. In 2017 ontving het college geen klachten of beroepen.

Vooruitblik

ICT

We verwachten grote stappen te maken in het identity- en access-management van ons domeinnaamregistratiesysteem. Het doel is om te komen tot een single sign-on.

We werken aan een nieuwe updatemethodiek, waarmee we de frequentie van .nl-zonefile updates tot (near) realtime kunnen verhogen.

Voorlichting aan registrars

Er komt heel wat ingrijpende, nieuwe wetgeving op onze registrars af, waaronder de Algemene Verordening Gegevensbescherming. We zorgen voor goede voorlichting, zodat onze registrars zich tijdig

kunnen voorbereiden. Dit doen we onder meer in de vorm van een juridisch loket voor registrars, in samenwerking met de Vereniging van Registrars en ICTRecht.

Campagnes

We willen de merkvoorkeur voor .nl onder domeinnaamhouders (69% eind 2017) verder verhogen met gerichte campagnes. Ondernemers zijn hierbij de belangrijkste doelgroep. Wij willen vooral de merkbeleving rond .nl versterken en het vinden van een goede .nl-domeinnaam faciliteren.

Diensten

Sneller naar nieuwe proposities

We verkortten onze time-to-market met onze nieuwe, agile manier van werken.

Verskillende proposities werden verder ontwikkeld. De acquisitie van Connectis had een grote impact op de organisatie. Samen met de collega's van Connectis zorgden we voor de randvoorwaarden om verder te kunnen groeien. Zo kunnen we de markt van veilige inlogoplossingen en herbruikbare identiteiten de impuls geven die we voor ogen hebben.

Agile werken

Een nieuwe, meer agile aanpak van propositieontwikkeling moet zorgen voor kortere doorlooptijden. Propositieontwikkeling vindt plaats op 3 gebieden: digital identity, digital security en digital usability waarbij we momenteel focussen op de eerste 2 gebieden.

Connectis

In januari 2017 verwierven we een belang van 65% in Connectis, één van de grootste leveranciers van veilige inlogoplossingen in Nederland. Het bedrijf verwerkt miljoenen inlogtransacties per jaar en is een prominente speler in de Nederlandse eID-sector, met grote Nederlandse bedrijven onder haar klanten. Met de overname namen we direct een substantiële positie in op de markt van digitale identiteiten. Zo werken we gericht aan onze ambitie om onze toegevoegde waarde verder te vergroten en bij te dragen aan een zorgeloos digitaal bestaan voor mensen en organisaties. Tegelijkertijd maakten we een flinke slag in onze diversificatiestrategie, wat ons op termijn minder afhankelijk maakt van .nl.

In 2017 hebben we met Connectis hard gewerkt aan de volgende fase in de ontwikkeling van het bedrijf. Voor ons als aandeelhouder was 2017 een jaar van investeren, mede met de inzet van een aantal SIDN'ers. De algemene en commerciële strategie werden verder uitgewerkt, het productportfolio is aangescherpt, en er werd een contract gesloten met een grote partner. Een aantal nieuwe klanten trad toe.

Simplerinvoicing

Simplerinvoicing is een afsprakenstelsel dat e-facturatie tussen verschillende ERP- en boekhoudpakketten en factureringsdiensten mogelijk maakt. Sinds 2014 beheren we dit stelsel voor de Stichting Simplerinvoicing. In 2017 groeide het aantal aanbieders van administratieve software dat participeert tot 34. We maakten het onze toeleveranciers mogelijk om ons facturen te zenden en onze klanten om een e-factuur te ontvangen via Simplerinvoicing.

.nl Garant

Met ons concept .nl Garant zouden consumenten kunnen checken hoe betrouwbaar een webshop is. Aangesloten webshops kunnen extra zekerheid bieden door een optionele aankoopgarantie af te nemen. Een gedegen testtraject heeft inmiddels geleerd dat deze propositie onvoldoende marktpotentie heeft. We hebben de verdere ontwikkeling daarom stopgezet.

Domeinnaambewakingsservice

In 2017 steeg het aantal gebruikers van onze Domeinnaambewakingsservice, kortweg DBS. Zo ging een aantal merkbureaus de dienst gebruiken. Het aantal merken dat DBS beschermt verdrievoudigde daardoor. DBS is een monitoringdienst die bedrijven waarschuwt voor domeinnaamregistraties die sterk lijken op bijvoorbeeld hun eigen domeinnaam of merknaam. Met deze service kunnen bedrijven sneller

actie ondernemen tegen typosquatting, phishing en inbreuk op merkrechten. Aan grotere bedrijven bieden we de dienst aan als webapplicatie, onder de naam DBS Web, en voor wat kleinere bedrijven ontwikkelden we DBS Feed. We bieden de dienst aan via de .nl-registrars. Met behulp van DBS Feed kunnen zij geautomatiseerd de informatie ophalen uit DBS, eventueel verrijken met eigen data en diensten, en deze aan hun klanten leveren.

Registryservicediensten

We verlenen registrydiensten voor de topleveldomeinen .amsterdam, .politie en .aw. Deze rol past goed bij ons gezien onze jarenlange ervaring met het .nl-domein en ons uitstekende trackrecord op het gebied van veiligheid en uptime. Zowel voor het .amsterdam- als het .aw-domein was de beschikbaarheid van de domeinnaamresolving (DNS) 100%. Hoewel de meeste nieuwe TLD's met krimp te maken hadden, steeg het aantal .amsterdam-registraties naar 28.000.

In 2017 ondersteunden we .amsterdam bij het afschermen van privacygevoelige informatie in de whois. Dit lag ingewikkeld; de afscherming was in lijn met de nieuwe, Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) maar strijdig met de ICANN-regels. Gelukkig ziet ICANN inmiddels in dat de nieuwe AVG (GDPR) ook van toepassing is op toplevels uit Europa.

Nieuwe propositities

In 2017 startten we de ontwikkeling van enkele nieuwe propositities.

CA/RA

SSL is een encryptieprotocol dat communicatie op het internet beveiligt, bijvoorbeeld tijdens de uitwisseling van gegevens met een webwinkel. Hierbij worden certificaten gebruikt die worden uitgegeven door een certification authority (CA). We hebben onderzocht of wij de CA-rol niet op ons konden nemen, waarbij Connectis de registration authority zou zijn. Zo zouden registrars makkelijker SSL-certificaten aan hun klanten kunnen aanbieden. Deze propositie is niet verder uitgewerkt, omdat er bij de registrars onvoldoende vraag en draagvlak bleek.

Security for In-home Networks (SPIN)

Het aantal op internet aangesloten apparaten in ons dagelijks leven neemt toe. Met de veiligheid en privacy van deze zogenaamde slimme apparaten is het vaak slecht gesteld. Daarom zijn we gestart met de ontwikkeling van een controller die gebruikers grip geeft op de veiligheid en het gedrag van hun internet-of-things-producten. We onderzoeken of we hiervan een brede propositie kunnen maken.

Verkoop van eID's via registrars

In nauwe samenwerking met een klankbordgroep binnen de Vereniging van Registrars onderzochten we de mogelijkheden voor het aanbieden van eHerkenningmiddelen aan Nederlandse bedrijven via onze registrars. Hiermee spelen we in op het verplichte gebruik van eHerkenning voor bedrijven die zaken willen doen met de overheid. Onze registrars zouden zo belangrijke resellers kunnen zijn van eHerkenningmiddelen van Connectis.

Brand Protection Service

De Brand Protection Service is interessant voor merkhouders van wie de producten worden aangeboden op zogenaamde fake webshops. De dienst is gebaseerd op het door SIDN Labs

ontwikkelde DNS-EMAP. We onderzoeken of er aanknopingspunten zijn voor een nieuwe propositie waarbij we ook op merkniveau misbruik kunnen signaleren.

Vooruitblik

Proposities gebaseerd op de SPIN-opensource-software, het aanbieden van eID's door registrars en de Brand Protection Service worden in 2018 verder ontwikkeld. Onze nieuwe, agile manier van werken zorgt voor een kortere doorlooptijd van nieuwe proposities. In 2018 willen we minimaal 2 nieuwe proposities succesvol lanceren.

Connectis

In 2018 zetten we in op synergie tussen SIDN en Connectis en bekijken we hoe we Connectis kunnen helpen de markt voor digitale identiteiten verder te versnellen. Connectis is klaar voor het Europese eIDAS-stelsel. Dit houdt in dat straks iedere Europese burger in elke lidstaat kan inloggen met zijn nationale e-ID. Connectis kan alle operationele Europese e-ID's verwerken en helpt Europese lidstaten en Nederlandse (lokale) overheden bij het aansluiten op eIDAS.

Simplerinvoicing

Simplerinvoicing is uitgegroeid tot een professionele stichting die volledig is toegerust op haar taak. Daarmee kan onze rol in 2018 kleiner worden.

Veilig internet

Veiligheid .nl verder verbeterd

Het .nl-domein blijft een van de veiligste internetdomeinen. We werkten er hard aan om dit zo te houden en de veiligheid zelfs te verbeteren. De adoptie van DNSSEC-validatie bleef helaas achter. Hierover luidden we de noodklok.

Interne ICT-systemen

Onze ICT-afdeling rondde enkele grote projecten af. Een voorbeeld hiervan was de migratie van Java7 naar Java8. Daarnaast kreeg onze technische infrastructuur een upgrade. Storage, switches en routers werden vervangen en we namen meer virtuele clusters in gebruik. Hiermee steeg de redundantie en de weerbaarheid van onze systemen.

Uitbreiding DNS-anycast-infrastructuur

Naar aanleiding van een onderzoek van SIDN Labs hebben we onze DNS-anycast-infrastructuur uitgebreid met een 3^e DNS-anycast-cloud, geleverd door de Canadese registry CIRA. Dit maakt de infrastructuur robuuster en draagt bij aan de verhoging van de beschikbaarheid en lagere responstijden van DNS-query's.

Abuse204.nl

Abuse204.nl (spreek uit als 'abuse to zero for .nl') is een programma waarmee we, samen met registrars en hostingproviders, de strijd aangaan met phishing en malware in de .nl-zone. Abuse204.nl brengt registrars en hostingproviders automatisch op de hoogte van abuse in hun netwerk, zodat zij snel in actie kunnen komen. In ongeveer 70% wordt de schadelijke inhoud binnen 24 uur verwijderd. Een klein percentage phishing-sites is echter na enkele dagen nog niet offline gehaald. In zulke gevallen verwijderen wij de domeinnaam na 114 uur uit de zonefile. Abuse204.nl wist de levensduur van phishing-sites en websites met malware te verkorten, van gemiddeld 144 uur aan de start van dit programma tot 15 uur aan het eind van 2017.

DNSSEC blijft achter

Het DNS, de 'bewegwijzering' van het internet, kent een aantal kwetsbaarheden. DNSSEC lost deze op door een extra beschermingslaag toe te voegen aan het bestaande DNS-protocol. Bezoekers van domeinnamen die beveiligd zijn met DNSSEC, zijn beter beschermd tegen omleiding naar valse IP-adressen. Daarnaast vormt DNSSEC de basis voor nieuwe toepassingen, zoals het veiliger maken van e-mail en het delen van cryptografische sleutels om internetcommunicatie te beveiligen. Daarom hechten wij veel belang aan een snelle adoptie van deze standaard. We stimuleren dit met voorlichting, trainingen, begeleiding bij implementatie, lobby, stimuleren van 'portfolio signing' en met financiële incentives via de Registrar Scorecard. Mede hierdoor waren begin 2017 circa 46% van alle geregistreerde .nl-domeinnamen met DNSSEC beveiligd. In 2017 steeg dat percentage licht, naar 49% eind december. Toen waren 2.854.827 .nl-domeinnamen van een digitale handtekening voorzien.

In 2017 inventariseerden we voor de 2^e keer het gebruik van DNSSEC. We controleerden ruim 7.000 .nl-domeinnamen, waarbij we gebruik maakten van de DNSSEC Portfolio Checker van SIDN Labs. We onderzochten 4 sectoren: financiële dienstverlening, publieke sector, internet- en telecombedrijven en bedrijfsleven. Dit waren onze belangrijkste conclusies:

- Het aandeel .nl-domeinnamen dat met DNSSEC is ondertekend groeit nog steeds, al is de initiële snelle groei inmiddels wel afgevlakt.

- DNSSEC is van een technologie-gedreven kostenpost een enabler voor belangrijke beveiligingstoepassingen geworden.
- Overheden staan met een aandeel van 59% ondertekende domeinnamen in de top van de ranglijst.
- Banken scoren het slechtst van alle onderzochte sectoren. Dit is verrassend, omdat vooral zij veel last hebben van phishing, iets waartegen DNSSEC beschermt.
- Slechts een klein deel van de mobiele telecom-aanbieders, access providers, service providers en de ondernemingen verantwoordelijk voor de datatransport-backbone heeft zijn domeinnaam ondertekend.
- De validerende zijde blijft ver achter: de 2 grootste Nederlandse access providers doen geen validatie voor hun klanten.

Abuse-contactgegevens in whois

We breidden de whois, de registratiegegevens bij een domeinnaam, uit met de abuse-contactgegevens van de registrar: een mailadres en telefoonnummer van de registrar. Hier kunnen internetgebruikers terecht als ze problemen constateren rondom een domeinnaam. Zo maken we het melden van deze problemen makkelijker.

Hercertificering ISO27001

Het ISO27001-certificaat is een kwaliteitsstandaard voor informatiebeveiliging die bewijst dat de beschikbaarheid, continuïteit, vertrouwelijkheid en integriteit van informatie op hoog niveau worden gehouden. In 2011 waren we de eerste registry ter wereld die volgens deze standaard werd gecertificeerd. De jaarlijkse audit leverde geen bevindingen op en de certificering is in 2017 voor de 7^e keer verstrekt. Met onze ervaring met deze standaard hielpen we de Sloveense registry Register.si om ook de ISO270001-certificering te bemachtigen. Deze samenwerking werd beloond met een CENTR award.

Veiliginternetten.nl

In 2017 startte veiliginternetten.nl een campagne om internetgebruikers bewust te maken van alle informatie over zichzelf die zij online delen. Veiliginternetten.nl geeft praktische tips waarmee je kunt voorkomen dat je online gevolgd wordt. Wij zijn al jaren actief betrokken bij veiliginternetten.nl en ondersteunen de website financieel.

Alert Online en Holland Strikes Back

We zijn een van de partners van Alert Online, een campagne van overheid, bedrijfsleven en wetenschap om het cybersecurity-bewustzijn in Nederland te vergroten. In 2017 riep Alert Online mensen op om cybersecurity-held te worden. Het zwaartepunt van de campagne lag in oktober, tijdens de European Cyber Security Month.

Tijdens Holland Strikes Back, een inhoudelijk event dat Digitale Infrastructuur Nederland in het kader van Alert Online organiseerde op 3 oktober, presenteerden we ons project SPIN, een manier om het internet-of-things veiliger te maken.

Vooruitblik

ICT

De Europese privacy-verordening GDPR heeft flinke consequenties voor de manier waarop we informatie delen met onze registrars. We richten onze systemen conform deze regelgeving in.

We stellen zeer specifieke en strenge veiligheidseisen aan onze ICT-systemen. Hiermee passen we niet in het standaardpakket dat veel toeleveranciers hanteren. Daarom nemen we het beheer over onze kantoorautomatisering, dat we geoutsourcet hadden, in 2018 weer in eigen hand.

We breiden onze DNS-infrastructuur uit met een 4^e DNS-anycast-netwerk. Onze ICT-afdeling gaat nog nauwer samenwerken met SIDN Labs en met de klankbordgroep van de VvR.

En natuurlijk blijven we continu investeren om onze systemen nog veiliger, sneller en efficiënter te maken.

SIDN Labs

Wetenschappelijke en operationele waarde

We lieten zien dat we met ons DNS-onderzoek met de wereldtop mee kunnen en zetten succesvol een nieuwe onderzoekslijn over IoT-security op. Nog meer dan voorgaande jaren hadden onze projecten zowel waarde voor de onderzoeksgemeenschap als voor het operationeel beheer van .nl, het DNS en het internet.

DNS-EMAP: een nieuw meettool

Met DNS-EMAP (DNS Ecosystem Mapper) ontwikkelden we een nieuwe tool die automatisch alle domeinnamen in een zone bezoekt en doormeet, bijvoorbeeld om te bepalen of ze beveiligingscertificaten gebruiken of bereikbaar zijn via IPv6. We ontwierpen het systeem zodanig dat het een minimale impact heeft op de servers waarop de domeinen draaien. DNS-EMAP biedt ons de mogelijkheid om met 1 tool het DNS-ecosysteem achter een zonefile in kaart te brengen. Zo kunnen we gemakkelijker grootschalige internetmetingen verrichten. We gebruikten DNS-EMAP voor het SADAG-onderzoek dat we uitvoerden voor ICANN. We maten er de IPv6-bereikbaarheid van alle .nl-domeinnamen mee voor de Registrar Scorecard, en hielpen er onze supportcollega's mee bij het opsporen van fake webshops. DNS-EMAP is een aanvulling op onze huidige onderzoekstools ENTRADA (passieve DNS-metingen) en OpenINTEL (actieve DNS-metingen), en op de door ons gebruikte meetsystemen van anderen zoals RIPE ATLAS (probing vanuit ISP-netwerken).

SADAG: onderzoek naar domeinnaammisbruik in new gTLDs

We rondten het project "Statistical Analysis of DNS Abuse in gTLDs" (SADAG) af, een studie naar spam, malware en phishing in nieuwe generieke topleveldomeinen. We voerden dit onderzoek uit samen met de TU Delft, in opdracht van ICANN. We analyseerden grote hoeveelheden historische data, waaronder zonefiles, Whois-gegevens en blacklists. Ook zetten we DNS-EMAP in. ICANN gebruikt de resultaten van dit onderzoek om het New gTLD Program te evalueren en om aanbevelingen te doen om misbruik van domeinnamen te verminderen.

Resolver-onderzoek

Voor het 2e jaar op rij wisten we een artikel geaccepteerd te krijgen bij de Internet Measurement Conference (IMC), een conferentie voor onderzoekers uit de wetenschap en industrie die in Londen plaatsvond. In het artikel lieten we zien hoe DNS-resolvers in het veld authoritative nameservers selecteren. De belangrijkste conclusie was dat resolvers alle nameservers van een topleveldomein bezoeken. Hierdoor bepalen unicast nameservers uiteindelijk de maximale roundtriptijd voor clients die zich ver van de authoritaties bevinden, ook als zich dicht bij de client anycast-nodes van het topleveldomein bevinden. Dit inzicht was voor ons operations-team de aanleiding om te besluiten de unicast nodes voor .nl uit te faseren en volledig over te gaan op anycast.

We voerden dit onderzoek uit samen met onderzoekers van de Universiteit Twente en van de University of Southern California.

Bescherming tegen onveilige slimme apparaten

IoT-apparaten maken veel nieuwe diensten en toepassingen mogelijk, maar onveilige slimme apparaten vormen een risico. Ze kunnen een flinke impact hebben op de beschikbaarheid van het internet, zoals we zagen bij de DDoS-aanval op DNS-operator Dyn eind 2016. Daarnaast vormen ze een risico voor

eindgebruikers. Die impact neemt toe als er meer IoT-apparaten op het internet verschijnen en ze steeds verder in onze fysieke omgeving integreren. Daarom startten we met de ontwikkeling van SPIN (Security and Privacy for In-home Networks). SPIN beschermt het internet door IoT-apparaten in thuisnetwerken automatisch te blokkeren als ze afwijkend verkeer versturen of ontvangen. Dit voorkomt dat ze meedoen in DDoS-aanvallen. Daarnaast geeft SPIN eindgebruikers grip op wat IoT-apparaten in hun thuisnetwerk doen, bijvoorbeeld met welke diensten ze verbinding maken.

We denken dat SPIN-achtige systemen cruciaal zijn om de potentie van het internet-of-things op een duurzame manier te ontsluiten en om het vertrouwen in het internet te behouden.

Onze SPIN-software is open source. In maart maakten we de eerste versie beschikbaar. We presenteerden ons werk onder meer op de ONE Conference, IETF99, Holland Strikes Back en het Jaarcongres ECP en kregen daar veel positieve feedback.

Vooruitblik

Ook in 2018 blijven we inzetten op projecten waarmee we zowel een bijdrage leveren aan onderzoek als aan het operationeel beheer van .nl, het DNS en het internet in bredere zin. Voorbeelden hiervan zijn een onderzoek naar de manier waarop resolvers omgaan met caching en een onderzoek naar intelligente tools die DNS-operators helpen bij het plaatsen van anycast-nodes, beide in samenwerking met NLnet Labs en de Universiteit Twente. Ook gaan we in 2018 van start met een onderzoek naar het ontwerp van een mogelijk, toekomstig internet.

SPIN

We gaan de SPIN-architectuur aanpassen zodat die flexibeler inzetbaar wordt, geven colleges over SPIN-achtige systemen op de Universiteit Twente en we gaan binnen de IETF aan de slag met het standaardiseren van eventuele nieuwe protocollen die SPIN-achtige-systemen nodig hebben. Ook willen we een pilot uitvoeren op bijvoorbeeld een universiteitscampus.

DNS-EMAP

We gaan DNS-EMAP en onze andere data-analyse-tools onder meer inzetten om misbruik in de .nl-zone nog sneller en beter op te sporen. Ook zetten we een pilot op met een andere ccTLD-registry om te verkennen of het uitwisselen van informatie over domeinnaammisbruik meerwaarde heeft. Om andere onderzoekers te helpen willen we de DNS-EMAP-software onder een universiteitslicentie beschikbaar stellen en mogelijk helemaal open source maken.

KENNIS

Kennis verspreiden en delen

Door de jaren heen bouwden we een schat aan kennis en ervaring op. Die delen we graag. We ondernamen activiteiten om kinderen te interesseren in ICT en programmeren, deden onderzoek en gaven voorlichting over onder meer online ondernemen.

Jeugd enthousiasmeren voor ICT

Voor de toekomst van ons land en van het Nederlandse bedrijfsleven is het belangrijk dat meer mensen kiezen voor een carrière in ICT. Daarom sponsorden we de Codeweek (7 tot 22 oktober). Tijdens deze week werden er door het hele land activiteiten georganiseerd om kinderen kennis te laten maken met programmeren.

We hielpen bij de totstandkoming van 'www.wat?', een boek dat kinderen leert hoe de wereld van het internet in elkaar zit. Tijdens de Week van de Mediawijsheid (17 - 24 november) konden kinderen een exemplaar van het boek winnen. En we steunden het RTL4-programma 'Later als ik groot ben'. Elke aflevering draait om een kind en zijn of haar droomberoep. Bij elk droomberoep laten de programmamakers zien hoe belangrijk ICT is. Het maakt niet uit welk beroep je kiest, digitale vaardigheden zijn belangrijk voor alle beroepen.

Leren programmeren

Samen met Connectis en de TU Delft, startten we een project om basisschoolkinderen in Rotterdam te leren programmeren. Kinderen vergroten hiermee hun kansen later op de arbeidsmarkt, terwijl tegelijkertijd wordt voorzien in de vraag naar programmeurs. Van de ruim 200 basisscholen in Rotterdam maakten 40 scholen gebruik van het aanbod. Zo'n 900 leerlingen van groep 6 t/m 8 kregen programmeerles.

Daarnaast maakten we het mogelijk dat 2.700 basisscholen het lespakket Bendoo Arduino Box kregen. Met deze techniekbox leren kinderen de basisprincipes van technologie en programmeren op een leuke en interactieve manier.

SIDN Connect

SIDN Connect is het vervolg op onze jaarlijkse SIDN Relatiedag. Niet langer nodigen we alleen registrars uit, maar we proberen kennis en inspiratie te delen met een brede groep klanten en stakeholders. De eerste editie op een nieuwe locatie, de KNVB Campus, was een groot succes. De hoogtepunten van de dag vatten we samen in een aantrekkelijk magazine dat breed is gedeeld.

SIDN Analyseert

SIDN Analyseert is een serie videodocumentaires voor online ondernemers. Aan de hand van de verhalen van bekende webshops nemen we de techniek achter de domeinnaam onder loep, leggen we relevante termen uit en laten ondernemers kennismaken met diensten als onze Domeinnaambewakingsservice.

Onderzoek naar domeinnaamgebruik

In het kader van de Dag van de Domeinnaam lieten we onderzoek doen naar het domeinnaamgebruik door ondernemers en potentiële ondernemers. Hieruit bleek dat 49% van de ondernemers een substantieel deel van hun omzet herleiden naar de website. 59% van de potentiële ondernemers heeft een voorkeur voor .nl.

SIDN

Midden in de (digitale) maatschappij

De integratie van SIDN en Connectis kreeg vorm. We gingen meer agile werken en kregen op verschillende afdelingen nieuwe collega's. We waren zeer actief in de nationale en internationale internetgemeenschap.

Intern

Personeelsbestand en verzuim

In 2017 werden 13 vacatures vervuld en traden 12 collega's uit dienst. Het aantal medewerkers kwam hiermee op 98 (87 fte). 34% van onze collega's is vrouw en 66% man. We eindigden het jaar met 3 openstaande vacatures. Het verzuimpercentage was 4,6%.

Agile werken

We startten met agile werken om onze wendbaarheid te vergroten en 'time to market' te verkorten. Vooral de afdeling ICT heeft hierin grote stappen gemaakt. Hierdoor steeg de productiviteit. Medewerkers zijn zeer enthousiast over deze nieuwe manier van werken.

Ontwikkeling en opleiding

We willen de beste professionals aantrekken en hen op topniveau laten presteren. Daarom bieden we medewerkers een inspirerende werkomgeving en zorgen we voor voldoende ontwikkelingsmogelijkheden. We reserveren 7% van de loonsom voor opleidingen. Naast teamontwikkeling lag de nadruk in 2017 steeds meer op trainingen voor persoonlijke ontwikkeling. Daarnaast zijn er veel Scrum-trainingen gevolgd.

Medewerkertevredenheid

We lieten de tevredenheid van onze medewerkers onderzoeken. Deze werd overal beoordeeld met een 7,5, waarmee we boven de benchmark scoren. Onze medewerkers scoorden opvallend hoog op het onderwerp 'betrokkenheid', een 8,0.

Persoonlijk sponsorbudget medewerkers

We willen een goede werkgever zijn. Daarom stimuleren we ontwikkeling, investeren we in een inspirerende werkomgeving, besteden we veel aandacht aan een goede balans tussen werk en vrije tijd, en zorgen we voor een breed en goed pakket arbeidsvoorwaarden. Onderdeel van dit pakket is een persoonlijk sponsorbudget dat medewerkers elk jaar aan een zelfgekozen goed doel kunnen besteden. Medewerkers maken actief gebruik van dit budget. Een inspirerend voorbeeld uit 2017 was de bouw van een Skills Center en de levering van een aantal laptops in Kenia. De collega die zijn sponsorbudget hiervoor aanwende, bouwde hier zelf ter plekke aan mee.

Ondernemingsraad

De OR is regelmatig geïnformeerd over de ontwikkelingen bij Connectis. Daarnaast ontving de raad een instemmingsaanvraag voor onze klokkenluidersregeling. Net als ieder jaar hebben we de OR geïnformeerd over ons jaarplan en onze begroting voor 2018. In september vergaderde de OR met de raad van toezicht van SIDN.

Connectis

Connectis maakt de transitie van start-up naar scale-up door. We hielpen om de bedrijfsvoering verder te professionaliseren. We brachten de planning- en controlcyclus meer in lijn met die van SIDN en voerden een aantal HR-instrumenten in. In oktober trad Martijn Kaag, oprichter van Connectis, terug als ceo. Roelof Meijer, algemeen directeur van SIDN, nam het roer tijdelijk van hem over.

Bijdragen aan organisaties en conferenties

We spelen een actieve rol in verschillende belangrijke internationale fora. Ook in 2017 namen we deel aan tal van nationale en internationale bijeenkomsten en waren we betrokken bij de organisatie van enkele daarvan.

ICANN

Er waren ICANN -meetings in Kopenhagen (11-16 maart), Johannesburg (26-29 juni) en Abu Dhabi (28 oktober-3 november). Stakeholders uit de hele wereld kwamen hier bijeen om te werken aan de beleidsmatige aspecten van met name het domeinnaamsysteem.

Tijdens de bijeenkomst in Kopenhagen werd Cristian Hesselman, manager van SIDN Labs, geïnstalleerd als lid van de Security and Stability Advisory Committee (SSAC) van ICANN. De SSAC adviseert de ICANN-community over de operationele veiligheid, stabiliteit, herstellingsvermogen en interoperabiliteit van de naamgeving- en nummersystemen van het internet.

Tijdens de ICANN-meeting in Abu Dhabi stond de botsing tussen de Europese privacywetgeving en de Whois voor gTLD's centraal. Een publiek toegankelijke Whois waarin, zoals ICANN voorschrijft, allerlei persoonsgegevens gepubliceerd worden, is in strijd met de Europese wet- en regelgeving. Een door ons in het Engels vertaalde en op de meeting verspreide brief van de Nederlandse Autoriteit Persoonsgegevens aan de registry van .frl, het domein voor Friesland, had een sterke invloed op de discussie. ICANN zoekt nu naarstig naar een oplossing waarin het belang van een publieke Whois in balans wordt gebracht met de huidige en aanstaande Europese wetgeving (GDPR).

IETF

We bezochten de IETF-meetings in Chicago (26-31 maart), Praag (16 - 21 juli) en Singapore (11-17 november). We leverden actieve bijdragen aan verschillende werkgroepen in de vorm van Internet Drafts en presentaties.

RIPE

We werken al vele jaren samen met RIPE. In 2017 namen we deel aan beide RIPE meetings, in Boedapest (8 – 12 mei) en Dubai (22 – 26 oktober). Een van onze collega's was bij beide meetings betrokken als lid van de RIPE Programme Committee.

Enkele collega's van SIDN Labs namen deel aan de RIPE NCC DNS Measurements Hackathon op 20 april in Amsterdam. Met het prototype dat zij in 24 uur bouwden verdienden zij een eervolle vermelding.

CENTR

We zijn actief lid van CENTR, de organisatie voor Europese ccTLD's. CENTR organiseert diverse bijeenkomsten waar leden ervaringen uitwisselen en ontwikkelingen bespreken. Een van de

terugkerende onderwerpen in 2017 was de vraag welke rol registry's hebben bij het bestrijden van websites met illegale content. Het is voor ons zeer waardevol om hierover ideeën uit te wisselen. Wij proberen dan ook zoveel mogelijk op deze bijeenkomsten vertegenwoordigd te zijn en verzorgen regelmatig presentaties. Onze security officer is voorzitter van CENTR's Security Workgroup. Onze legal and policy manager is vicevoorzitter van de Legal and Regulatory Workgroup.

CENTR organiseert ieder jaar ook een Registrar Day. Wij nodigen .nl-registrars uit deze met ons te bezoeken.

Internet Governance Forum (IGF) en NL IGF

Het jaarlijkse IGF, een internationaal debat over de toekomst en de governance van het internet, vond plaats in Genève (18 - 21 december. Met meer dan 50 deelnemers en een grote inbreng in de diverse sessies en workshops was Nederland goed vertegenwoordigd.

Voorafgaand aan het IGF organiseerden we samen met het ministerie van Economische Zaken en ECP het NL IGF Event (10 oktober). Dit evenement biedt een nationaal platform voor de uitwisseling van kennis en ervaringen en discussie over internet-gerelateerde onderwerpen. De uitkomsten zijn de input voor de Nederlandse deelnemers aan het mondiale IGF.

Een onderwerp waar we ons in beide bijeenkomsten mee bezighielden was mensenrechten op internet.

Jaarcongres ECP

Zoals elk jaar ondersteunden we het Jaarcongres ECP. Tijdens het Jaarcongres op 16 november passeerden thema's als cloud computing, big data, blockchain, privacy en cybersecurity de revue. Wij deelden onze kennis in een SIDN fonds-sessie en een SIDN Labs-sessie. Enkele projecten die SIDN fonds ondersteunt, hielden demonstraties.

One Conference 2017

Bedrijven, overheden en wetenschappers uit de hele wereld wisselden hun kennis en ervaring over cybersecurity uit tijdens deze bijeenkomst van 16 tot 17 mei in Den Haag. SIDN Labs gaf een presentatie over SPIN.

Samenwerking en sponsoring

We werken samen met en/of dragen bij aan organisaties, projecten en campagnes die de digivaardigheid stimuleren, negatieve bijeffecten van internet bestrijden of bijdragen aan innovaties rondom internet.

Alert Online

De jaarlijkse campagne Alert Online, een gezamenlijk initiatief van overheid, bedrijfsleven en wetenschap, geeft mensen meer kennis over online veiligheid. De campagne richt zich op iedereen die het internet gebruikt: van jong tot oud en van werkvloer tot boardroom.

Bendoo Box

De Bendoo Box is een compleet onderwijspakket waarmee we kinderen willen interesseren om te leren programmeren. Wij steunden de ontwikkeling en organiseren regelmatig activiteiten met de makers van de box.

Bits of Freedom

Bits of Freedom komt op voor vrijheid en privacy op internet. Deze grondrechten zijn onmisbaar voor ontplooiing, technologische innovatie en de rechtsstaat. Bits of Freedom strijdt voor een open internet voor iedereen, waar privécommunicatie privé blijft.

Codeweek

Tijdens de jaarlijkse Codeweek maken leerlingen en docenten in het basis- en voortgezet onderwijs kennis met programmeren.

DINL

De Stichting Digitale Infrastructuur Nederland wil dat ons land voorop blijft lopen als knooppunt voor digitale infrastructuur. DINL vertegenwoordigt de partijen die de faciliteiten voor de digitale economie leveren, zoals datacenters, hostingpartijen en isp's. Wij waren een van de eerste leden.

ECP

ECP is een neutraal platform van bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke organisaties. Het doel van het platform is om het gebruik van ICT in de Nederlandse samenleving te versterken. We zijn partner van ECP en we sponsoren sinds jaren het Jaarcongres ECP. Ook nemen we deel in veel van hun activiteiten, zoals de website veiliginternetten.nl.

ISOC

Internet Society is een vereniging met 44.000 leden uit 170 landen. Het is de moederorganisatie achter internationale organisaties als de IETF, IAB en IRTF. In Nederland heeft ISOC.nl zo'n 1.000 leden uit onder andere de internetsector, het bedrijfsleven en de overheid.

Meldpunt Kinderporno op Internet

Het Meldpunt Kinderporno op Internet bestrijdt de verspreiding van afbeeldingen van seksueel misbruik van kinderen op het internet. Wij steunen het meldpunt.

NLnet Labs

We verlengden onze samenwerking met NLnet Labs, een R&D-instituut met internationale allure. Met haar open source software en open standaarden levert NLnet Labs een belangrijke bijdrage aan de operationele stabiliteit en veiligheid van het DNS. Wij zijn opdrachtgever en financieren het werk van NLnet Labs sinds 2012 voor een belangrijk deel. Cristian Hesselman, manager van SIDN Labs, is voorzitter van het bestuur van NLnet Labs.

Platform Internetveiligheid

Het Platform Internetveiligheid is een samenwerkingsverband tussen de overheid en marktpartijen. Het platform wil de internetveiligheid verbeteren. Wij nemen als jaren actief deel in dit platform.

Summer School on Internet Governance

De Summer School on Internet Governance organiseert een uitgebreid introductieprogramma over internet governance voor studenten, academici en mensen uit het bedrijfsleven of de

overheid. Wij sponsoren de jaarlijkse European Summer School on Internet Governance en de Zuid-Amerikaanse variant, de South Summer School on Internet Governance.

SIDN fonds

In 2014 richtten we het SIDN fonds op; een aparte stichting met een eigen bestuur, directeur en raad van advies. We zorgden voor een startvermogen en geven structurele ondersteuning. Het SIDN fonds geeft financiële support aan projecten die bijdragen aan het versterken van de economische en maatschappelijke waarde van het internet en draagt daarmee direct bij aan het realiseren van onze doelstellingen.

In 2017 vonden 2 aanvraagrondes voor innovatieve internetprojecten plaats. Het thema van de voorjaarscall was 'blockchain for good'. In totaal werden, na een zorgvuldige weging door de raad van advies, 44 projecten en 3 onderzoeksprojecten gehonoreerd. In april reikte het fonds, samen met Google, Brinkhof Advocaten en Greenhost, de Internet Scriptieprijzen uit.

Vooruitblik

SIDN fonds

Heeft het SIDN fonds de impact die we beogen? In 2018 evalueren we de activiteiten van het fonds en sturen eventueel bij.

HRM

In 2018 zullen we nog meer werk maken van agile werken. Verschillende HR-instrumenten, zoals ons beoordelingssysteem, moeten hier wellicht op worden aangepast. In verband met de krapte op de arbeidsmarkt zullen we meer stageplekken bieden, nadrukkelijker samenwerken met opleidingen en meer aandacht besteden aan arbeidsmarktcommunicatie.

ICT

We vernieuwen onze kantoorautomatisering, waarbij we onderdelen naar de cloud brengen.

Financieel

Per 1 januari 2017 hebben we, via onze dochteronderneming SIDN Deelnemingen B.V., een meerderheidsbelang van 65% verworven in Connectis Group B.V., gevestigd te Rotterdam. De koopprijs bedroeg € 8.612.500. Daarbij kwamen we een earn-out-regeling overeen in de vorm van een lening van € 812.500. Deze lening wordt afgelost uit toekomstige dividendbetalingen. In de jaarrekening 2017 is het meerderheidsbelang verwerkt als deelneming; het behaalde resultaat over 2017 van Connectis Group B.V. is opgenomen als resultaat deelnemingen.

Onze financiële positie is in 2017 sterk gebleven. Het resultaat na belastingen over 2017 kwam uit op een verlies van € 645.200. Dit resultaat brengen we ten laste van de algemene reserves. Ultimo 2017 bedraagt het eigen vermogen € 32.131.800. Een deel van het eigen vermogen dient als buffer om de continuïteit van de organisatie te waarborgen. De ondergrens van deze buffer is gerelateerd aan het structureel kostenniveau. De structurele kosten nemen in de loop der jaren toe door de toegenomen bedrijfsomvang en de hogere kwaliteits-, stabiliteits- en veiligheidseisen. De financiële buffer neemt daarom ook toe. De omvang van de financiële buffer is op dit moment ruim voldoende om de geïnventariseerde risico's en onzekerheden zo nodig en in redelijkheid op te kunnen vangen.

In 2017 kwam het bedrijfsresultaat uit op een verlies van € 19.300. Dit is een afname van € 3.360.100 ten opzichte van 2016 (€ 3.340.800). Dit wordt verklaard door een geldverstrekking aan het SIDN fonds van € 1.651.500 in 2017, afschrijvingskosten op bij de aankoop van het meerderheidsbelang in Connectis Group B.V. betaalde goodwill van € 904.200 en gestegen personeelskosten van € 1.098.000. Gecorrigeerd voor de geldverstrekking aan het SIDN fonds zou het bedrijfsresultaat over 2017 € 1.632.200 zijn. Het bedrijfsresultaat als % van de omzet is uitgekomen op -0,1% (2016: 17,0%).

Ons aandeel in het netto resultaat over 2017 van Connectis Group B.V. bedraagt een verlies van €169.100.

De netto omzet kwam uit op € 19.705.000. Dit is een toename van € 90.000 ten opzichte van € 19.615.000 over 2016, een stijging van 0,5% (2016: + 1,8%), voornamelijk als gevolg van een toegenomen omzet uit domeinnaamabonnements en een toegenomen omzet uit nieuwe activiteiten. We telden ruim 5,794 miljoen .nl-domeinnamen aan het eind van 2017. De netto domeinnaamgroei in 2017 was met 109.706 licht hoger dan de 80.529 domeinnamen in 2016.

Om het beveiligen van domeinnamen met DNSSEC te stimuleren, geven wij sinds juli 2012 een korting per beveiligde domeinnaam per jaar. Eind 2017 zijn zo'n 2,855 miljoen domeinnamen beveiligd met DNSSEC (49,3% van het totaal aantal domeinnamen). In 2015 startten we een incentive-programma om de kwaliteit van de .nl-zone te verhogen: de Registrar Scorecard. In 2017 keerden we € 517.000 uit (2016: € 280.000) aan de deelnemende registrars. Het totale bedrag van verstrekte kortingen (DNSSEC-korting, Registrar Scorecard, staffelkorting en betalingskorting) in de netto omzet komt uit op € 3.213.000 (2016: € 2.800.000). Dit is een stijging van 15% ten opzichte van 2016.

Het aantal registrars daalde verder naar 1.303 registrars ultimo 2017 (2016: 1.372). Dit had een negatieve impact op de netto omzet van € 48.000. De omzet uit nieuwe activiteiten bedraagt € 687.000 in 2017, een toename van 35% ten opzichte van 2016 (€ 509.000).

Gedurende 2017 zijn verschillende van onze medewerkers ingezet bij Connectis. De kosten daarvan, € 160.000, zijn bij Connectis in rekening gebracht; voor een deel staan daar kosten van tijdelijk personeel tegenover.

Onze kosten stegen in 2017 met € 3.450.000, ofwel een stijging van 21,1%. De totale kosten over 2017 zijn € 19.724.000 ten opzichte van € 16.274.000 over 2016. De kostenstijging wordt verklaard door de eerder genoemde geldverstrekking aan het SIDN fonds (€ 1.651.500), afschrijvingskosten op bij de aankoop van het meerderheidsbelang in Connectis Group B.V. betaalde goodwill (€ 904.200) en gestegen personeelskosten (€ 1.098.000).

De personeelskosten stegen met € 1.098.000 ten opzichte van 2016 en zijn € 8.794.000 (2016: € 7.696.000). De stijging is deels het gevolg van de groei in formatie, de reguliere salarisverhoging (tezamen € 302.000) en gestegen pensioenlasten (€ 136.000). De formatiegroei bestaat uit de uitbreiding van de onderzoekscapaciteit van SIDN Labs en het oprichten van een Security Operations Centre. De kosten van tijdelijk personeel stegen met € 649.000 als gevolg van het niet tijdig kunnen vervullen van openstaande vacatures en vervanging van zieke medewerkers. Het gemiddeld aantal fte groeide van 84 fte in 2016 naar 86 fte in 2017. Het aantal medewerkers steeg van 91 eind 2016, naar 98 eind 2017.

De afschrijvingskosten over 2017 zijn € 1.858.000 en stegen met € 453.000 ten opzichte van 2016 (2016: € 1.405.000). De afschrijvingskosten op de bij de aankoop van het meerderheidsbelang in Connectis Group B.V. betaalde goodwill van € 904.200, worden voor een deel gecompenseerd door het wegvallen van de afschrijvingen van de volledig afgeschreven inventaris (€ 347.000).

De overige bedrijfskosten zijn € 8.929.000 over 2017 (2016: € 7.173.000). Deze toename van € 1.756.000 ten opzichte van 2016 is vooral het gevolg van de geldverstrekking aan het SIDN fonds (€ 1.651.500) in 2017.

In 2017 investeerden we in totaal voor € 809.000, waarvan € 642.000 in productiesystemen, € 31.000 in securitytooling, € 11.000 in R&D-tooling, € 91.000 in kantoorautomatisering en € 34.000 in inrichting en inventaris.

We genereerden een negatieve kasstroom van € 10.338.900 (2016: € 4.094.200 positief), voornamelijk als gevolg van de verwerving van het meerderheidsbelang in Connectis Group B.V. (€ 8.612.500). In de loop van 2017 hebben we € 1.487.000 aanvullende leningen aan Connectis verstrekt. Om liquiditeitsrisico te beperken kochten we Nederlandse en Duitse staatsobligaties aan voor € 1.490.000.

Onze solvabiliteit daalde licht van 79,8% in 2016 naar 76,8% in 2017. In 2017 is € 4.908.000 (2016: € 4.323.000) gefactureerd en betaald voor dienstverlening die in het kalenderjaar 2018 wordt verricht.

In 2013 zijn we gesprekken gestart over de fiscale behandeling van de geldverstrekking aan het SIDN fonds. Wij verschillen met de Belastingdienst van mening over de mate waarin de geldverstrekking fiscaal aftrekbaar is. Bij het bepalen van de aanslag vennootschapsbelasting over 2014 week de Belastingdienst af van onze aangifte. Wij hebben hiertegen bezwaar ingediend. De totale vordering op de Belastingdienst is ingeschat voor een bedrag van € 901.500.

Vooruitblik

We verwachten in 2018 een lichte groei van het aantal .nl-domeinnamen en daarmee ook een lichte groei van de omzet uit .nl-abonnementen. Ook verwachten we een lichte stijging van de totale omzet. We voorzien een groei in de formatie en een daarmee samenhangende stijging in de totale kosten. De investeringen liggen naar verwachting op hetzelfde niveau als in 2017 en we verwachten dat het resultaat

uit deelnemingen in 2018 nihil is. Over het geheel genomen verwachten we een positief bedrijfsresultaat te behalen en een positieve kasstroom te genereren. We zijn van plan in 2018 € 2.500.000 te verstrekken aan het SIDN fonds.

Risico's en onzekerheden

Visie en beleid

We werken ons strategisch plan voor de komende 4 jaar jaarlijks bij. Hierbij besteden we ook aandacht aan de (strategische) risico's. Het managementteam en staf maken een omgevingsanalyse; kansen en bedreigingen worden in kaart gebracht. Ook identificeren we sterkten en zwakten van de interne organisatie. Deze analyse vertalen we naar risico's en (eventuele) beheersmaatregelen. De continuïteit van de organisatie, het behoud van de rol van registry van het .nl domein en het beschermen van onze positie en reputatie zijn dé speerpunten in de risicobeheersing.

Sinds 2011 zijn we ISO27001-gecertificeerd. In het kader van het Information Security Management System (ISMS) voeren we, in een jaarlijkse cyclus en volgens het vastgestelde informatiebeveiligingsbeleid, business impact analyses uit, identificeren we risico's, treffen we maatregelen en beoordelen we restrisico's. We nemen bevindingen, rapportages en interne en externe audits mee in onder andere het tactisch security overleg (TSO) en voeren eventuele verbeterpunten uit. De opvolging bewaken we aan de hand van halfjaarlijkse management reviews. Hierbij bespreken we onder andere de resultaten van de audits en performance-metingen en de status van audit-actiepunten en eventueel opgetreden security-incidenten.

Voordat we met een project starten, schrijven we een projectplan. Een vast onderdeel is de risicoparagraaf. Risico's van het project worden geïdentificeerd, maatregelen geïnventariseerd en restrisico's beoordeeld. Voordat een project groen licht krijgt, bespreken we de risicoparagraaf, als onderdeel van het projectplan. Tijdens de reguliere projectvoortgangsrapportage komen eventuele wijzigingen in de risico's en beheersmaatregelen aan bod.

Onze raad van toezicht houdt toezicht op de strategie, het beleid en de algemene gang van zaken binnen SIDN. Risicobeheersing krijgt hierbij expliciet aandacht. De raad van toezicht heeft daartoe onder andere een auditcommissie en een security & stability-commissie binnen haar geleding.

Risicoanalyse en rapporteren

Risico's ten aanzien van de strategie

De belangrijkste risico's ten aanzien van de strategie zijn de sterke afhankelijkheid van (omzet uit) het .nl-domein en het krimpen van de .nl-markt. We hebben geen direct verkoopkanaal naar de eindmarkt en kunnen deze nauwelijks rechtstreeks beïnvloeden. We zetten daarom in op samenwerking met onze registrars, bijvoorbeeld in de vorm van de Registrar Scorecard. Met incentives stimuleren we het gebruik van .nl-domeinnamen. Daarnaast kijken we naar mogelijkheden om onze toegevoegde waarde te vergroten, de dienstverlening te verbreden en de afhankelijkheid van .nl te verkleinen. Met het oog daarop hebben we begin 2017 65% van de aandelen verworven in Connectis Group B.V.

Om de risico's te scheiden tussen SIDN en Connectis Group B.V. richtten we eind 2016 een dochteronderneming SIDN Deelnemingen B.V. op. Deze dochter houdt 65% van de aandelen in Connectis Group B.V.

Connectis Group B.V. bevindt zich in een overgangsfase van start-up naar scale-up. Het is een jong, dynamisch bedrijf met een sterke positie en veel kansen in een groeiende en competitieve markt. In 2017 is geïnvesteerd om de (om)slag goed te maken, waaronder in investeringen in verdere professionalisering, het doorvoeren van aanpassingen in de commerciële strategie en het creëren van synergie en meerwaarde.

Onze risicobereidheid ten aanzien van strategische risico's is gemiddeld als het gaat om het vergroten van onze toegevoegde waarde.

Risico's ten aanzien van operationele activiteiten

De 2 belangrijkste risico's ten aanzien van operationele activiteiten zijn verstoringen in de beschikbaarheid van onze dienstverlening en inbreuken op de vertrouwelijkheid of integriteit van belangrijke data, veroorzaakt door technisch en/of menselijk falen of –al dan niet doelgerichte- menselijke opzet. Dergelijke calamiteiten, wanneer grootschalig en langdurig, kunnen de continuïteit van de organisatie op 2 manieren in gevaar brengen. Enerzijds door ernstige reputatieschade en maatschappelijke en politieke discussie over de legitimiteit van SIDN als registry van het .nl domein. En anderzijds door omvangrijke claims voor vergoeding van schade geleden door onze klanten.

Het belang van sleutelprocessen voor de dienstverlening wordt met Business Impact Analyses, onderdeel van het ISMS, vastgesteld. Onze DNS-diensten, de basis voor het daadwerkelijk doen functioneren van bestaande domeinnamen, zijn daarbij het meest kritisch. Deze worden direct gevolgd door registratiediensten voor het registreren van nieuwe en het muteren en opheffen van bestaande domeinnamen. Naast DNS en het domeinnaamregistratiesysteem zijn Whois/Is, de energievoorziening, kantoorautomatisering, onze website www.sidn.nl, communicatie en telecommunicatie als kritisch gewaardeerd.

Om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid te waarborgen hebben we een breed scala aan beheersmaatregelen getroffen. Deze zijn gericht op het verkleinen van de kans op calamiteiten, het mogelijk maken van spoedig herstel en het beperken van de gevolgen van deze calamiteiten. Deze maatregelen variëren van o.a. het elimineren van single points of failure door ver doorgevoerde redundantie in hardware, software, verbindingen, afgenomen diensten en expertise, logische en fysieke toegangsbescherming, audits en penetratietesten, tot eisen aan onze leveranciers, huisregels voor SIDN'ers, inrichting van een uitwijklocatie, uitvoer van crisis- en uitwijk oefeningen en inrichting van een privacyboard en een Security Operations Centre (SOC).

Onze risicobereidheid ten aanzien van operationele risico's is laag als het gaat om verstoringen in de beschikbaarheid van onze dienstverlening en inbreuken op de betrouwbaarheid en vertrouwelijkheid van belangrijke data. Als het gaat om het verbeteren van operational excellence is onze risicobereidheid gemiddeld.

Risico's ten aanzien van de financiële positie

- Schadeclaims en boetes: onderbrekingen in de dienstverlening en verlies van vertrouwelijkheid of integriteit van data kunnen leiden tot claims en/of boetes. Onze algemene voorwaarden beperken een dergelijke aansprakelijkheid c.q. sluiten deze uit.

- Koersrisico/valutarisico: het koers- en valutarisico is beperkt. De prijzen voor onze .nl-dienstverlening luiden in euro's. We kopen maar weinig in bij leveranciers die andere valuta dan de euro hanteren.
- Debiteurenrisico: ca. 75% van de registrars betaalt via automatische incasso. In onze algemene voorwaarden zijn vervolgstappen gedefinieerd, als een registrar niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet.
- Liquiditeitsrisico: we hebben onze liquide middelen verspreid over 3 Nederlandse banken. In 2017 kochten we Nederlandse en Duitse staatobligaties aan.
- Marktrisico: de Nederlandse en Duitse staatobligaties hebben we aangekocht met als doel om deze tot het einde van de looptijd aan te houden. Mochten we genoodzaakt zijn om de staatsobligaties eerder te verkopen, dan lopen we het risico dat de waarde van de staatsobligaties is gedaald ten opzichte van het moment van aankopen.
- Solvabiliteitsrisico: wij houden een financiële buffer aan om de continuïteit van de organisatie (voorlopig) te waarborgen wanneer een aanzienlijk deel van onze inkomsten wegvalt of we in een korte tijdspanne zeer hoge uitgaven moeten doen. De ondergrens van deze buffer groeit mee met onze structurele kosten. De huidige omvang van de financiële buffer is ruim boven de vastgestelde ondergrens.
- Onzekerheid in de mogelijkheid om financiering aan te trekken: tot op heden was het niet nodig om externe financiering aan te trekken.

Onze risicobereidheid ten aanzien van financiële risico's is laag.

Risico's ten aanzien van wet- en regelgeving

Wijzigingen in nationale en internationale wet- en regelgeving beïnvloeden onze organisatie en bedrijfsprocessen. We nemen in een vroeg stadium kennis van (initiatieven tot) wijzigingen in wet- en regelgeving die ons raken, variërend van wijzigingen in arbeids- en belastingwetgeving tot informatiebeveiliging. Gevolgen brengen we in kaarten vertalen we naar de organisatie en voeren we in. Vanwege het belang van wijzigingen in wet- en regelgeving die onze rol als registry raken, hebben wij hier een legal & policy manager mee belast. Waar nodig en mogelijk oefent hij inhoudelijk invloed uit.

We zijn een uitgebreide inventarisatie gestart om onze persoonsverwerkingen te registreren in het kader van de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. We kijken daarbij kritisch of de verwerkingen binnen de grenzen van de wet vallen. Zo nodig passen wij onze werkwijzen aan. Wij hebben vrijwillig een functionaris gegevensbescherming aangesteld.

Onze risicobereidheid ten aanzien van risico's op het gebied van wet- en regelgeving is laag; we willen ruim voldoen aan wet- en regelgeving.

Arnhem, maart 2018
Roelof Meijer

Geconsolideerde jaarrekening over 2017

Geconsolideerde balans per 31 december 2017 (voor resultaatbestemming)

		31 december 2017		31 december 2016	
	Ref.	€	€	€	€
<i>Vaste activa</i>					
Immateriële vaste activa	5)		8.393.948		459.661
Materiële vaste activa	6)				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		5.326.488		5.505.908	
Machines en installaties		1.107.138		950.455	
Andere vaste bedrijfsmiddelen		789.711		851.561	
Materiële vaste activa in Uitvoering		0		0	
			7.223.337		7.307.924
Financiële vaste activa	7)		4.135.007		987.600
<i>Vlottende activa</i>					
Vorderingen	8)				
Debiteuren	8.1)	303.489		380.696	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	8.2)	363.548		323.440	
Overige vorderingen en overlopende activa	8.3)	1.088.038		954.689	
			1.755.075		1.658.825
Liquide middelen	9)		20.326.724		30.665.580
			41.834.091		41.079.590

	Ref.	31 december 2017		31 december 2016	
		€	€	€	€
Eigen vermogen	10)				
Geplaatst kapitaal		100		0	
Algemene reserve		32.776.948		30.232.909	
Resultaat boekjaar		(645.208)		2.544.039	
			32.131.840		32.776.948
Voorzieningen			0		0
Langlopende schulden	12)		406.250		0
Kortlopende schulden	13)				
Schulden aan leveranciers		1.113.426		1.100.879	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	13.1)	365.941		336.799	
Overige schulden en overlopende passiva	13.2)	7.816.634		6.864.964	
			9.296.001		8.302.642
			41.834.091		41.079.590

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2017

		2017		2016	
	Ref.	€	€	€	€
Netto-omzet	15)		19.704.621		19.614.672
Kosten					
Lonen en salarissen	16)	7.243.866		6.195.136	
Pensioenlasten		858.797		722.340	
Overige sociale lasten		691.555		778.569	
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	17)	2.000.513		1.404.688	
Overige bedrijfskosten	18)	8.929.196		7.173.153	
			19.723.927		16.273.886
Bedrijfsresultaat			(19.306)		3.340.786
Opbrengst effecten			(14.061)		0
Financiële baten			36.010		45.075
Financiële lasten			0		0
Resultaat vóór belastingen			2.643		3.385.861
Belastingen	20)		(478.772)		(841.822)
Resultaat deelnemingen	19)		(169.079)		0
Resultaat na belastingen			(645.208)		2.544.039

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2017

		2017		2016	
	Ref.	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			(19.306)		3.340.786
<i>Aanpassingen voor:</i>					
Afschrijvingen en overige waardeverminderingen	5,6)	2.000.513		1.404.688	
			2.000.513		1.404.688
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>					
Vorderingen	8)	(96.250)		(183.680)	
Kortlopende schulden	13)	876.965		1.311.703	
			780.715		1.128.023
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			2.761.922		5.873.497
Ontvangen interest		30.356		129.253	
Betaalde vennootschapsbelasting		(709.653)		(966.722)	
			(679.297)		(837.469)
Kasstroom uit operationele activiteiten (transport)			2.082.625		5.036.028

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2017

		2017		2016	
	Ref.	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten (transport)			2.082.625		5.036.028
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Verwerving van deelneming	7)	(243.956)		(100)	
Investerings in immateriële vaste activa	5)	(8.424.855)		0	
Investerings in materiële vaste activa	6)	(775.767)		(741.738)	
Verstrekte langlopende leningen	7)	(1.487.260)		(200.000)	
Verwerving van effecten	7)	(1.489.643)		0	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			(12.421.481)		(941.838)
Toename / (afname) geldmiddelen	9)		(10.338.856)		4.094.190
Mutatie geldmiddelen					
Stand per 1 januari			30.665.580		26.571.390
Toename / (afname) geldmiddelen			(10.338.856)		4.094.190
Stand per 31 december			20.326.724		30.665.580

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening

1 Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

Stichting Internet Domeinregistratie Nederland (SIDN) is op 30 januari 1996 opgericht. De stichting heeft ten doel:

- a. het tegen verantwoorde tarieven ontwikkelen en in stand houden van diensten en producten op het gebied van digitale registratie en/ of resolving in netwerken, zoals domeinnaamsystemen (waaronder in ieder geval .nl), en voorts;
- b. al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woord.

1.2 Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijvingsnummer handelsregister

Stichting Internet Domeinregistratie Nederland is feitelijk gevestigd op Meander 501, 6825 MD te Arnhem. De rechtsvorm is een stichting. SIDN is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41 21 57 24.

1.3 Stelselwijzigingen

In 2017 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

1.4 Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van Stichting Internet Domeinregistratie Nederland zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

1.5 Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van SIDN samen met haar groepsmaatschappij SIDN Deelnemingen B.V. waarop zij overheersende zeggenschap kan uitoefenen en waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin SIDN direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enige andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken.

De in de consolidatie begrepen vennootschappen zijn:

- SIDN Deelnemingen B.V. (100%)

1.6 Joint venture

Van een joint venture is sprake indien als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking de zeggenschap door de deelnemers gezamenlijk wordt uitgeoefend. Wanneer er sprake is van een belang in een joint venture, dan wordt het desbetreffende belang tegen nettovermogenswaarde gewaardeerd. Met de andere vennoot wordt de zeggenschap gezamenlijk uitgeoefend. Connectis Group B.V. te Rotterdam is aangemerkt als een joint venture.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil

gewaardeerd. Indien en voor zover SIDN Deelnemingen B.V. in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat.

1.7 Verbonden partijen

Als verbonden partijen worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend.

Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partijen. Ook het statutaire directielid, andere sleutelfunctionarissen in het management van de stichting en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transacties en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

1.8 Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen en joint ventures

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming of joint venture vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil (negatieve goodwill) als overlopende passiefpost opgenomen. De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; deconsolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen.

1.9 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

2 Algemene grondslagen

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de winst-en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar. Voor zover van toepassing zijn om wille van de vergelijkbaarheid de vergelijkende cijfers aangepast. Daar waar noodzakelijk geacht, is de aanpassing nader toegelicht.

2.3 Operationele leasing

Bij de stichting kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Uitgaven voor ontwikkelingsprojecten worden geactiveerd als onderdeel van de vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat het project commercieel en technisch succesvol zal zijn (dat wil zeggen: als het waarschijnlijk is dat economische voordelen zullen worden behaald) en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan. Om vast te stellen of er voor een immaterieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de betreffende paragraaf.

Positieve goodwill voortkomend uit acquisities en berekend in overeenstemming met paragraaf 1.8 “Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen” wordt geactiveerd en lineair afgeschreven gedurende de geschatte economische levensduur.

3.2 Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en –terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar het relevante artikel in deze paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige levensduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekkingen hebben.

3.3 Groot onderhoud

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor gevormd. De kosten worden rechtstreeks als een last in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

3.4 Financiële vaste activa

Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten

uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover SIDN in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen. De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Als resultaat wordt verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat.

Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en- verliesrekening. Indien sprake is van een bijzonder waardevermindering vindt de waardering plaats tegen de realiseerbare waarde (zie verder paragraaf "Bijzonder waardeverminderingen vaste activa"); afwaardering vindt plaats ten laste van de winst- en verliesrekening.

Vorderingen op deelnemingen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen en obligaties, die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde. Vervolgens worden deze leningen en obligaties gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Effecten

Gekochte, rentedragende obligaties, die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien de reële waarde van een dergelijke individueel effect onder de (geamortiseerde) kostprijs komt, wordt de waardevermindering direct verwerkt ten laste van de winst-en-verliesrekening. Voor rentedragende obligaties vindt verwerking van de rentebaten plaats tegen de effectieve-rentemethode (of via lineaire amortisatie indien dit niet tot belangrijke verschillen leidt ten opzichte van het toepassen van de effectieve-rentemethode). Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan obligaties die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden verwerkt in de eerste waardering. Obligaties als onderdeel van de vlottende activa hebben een looptijd korter dan een jaar.

Overige vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en verliesrekening.

3.5 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom generende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Een bijzondere waardevermindervingsverlies wordt direct als een last verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

3.6 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.7 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

3.8 Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

4.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Alle posten in de winst-en-verliesrekening worden verantwoord voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

4.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

4.3 Opbrengstverantwoording

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

4.4 Netto-omzet

De netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

4.5 Kosten

De kosten worden bepaald op basis van het principe van historische kostprijzen.

4.6 Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De stichting heeft een pensioenregeling afgesloten met het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). De pensioenregeling kwalificeert als een toegezegde-pensioenregeling. Dit is een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. Het ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing. Op verplichte of contractuele basis worden premies betaald door de stichting. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting in de balans opgenomen. De stichting heeft in geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

Het bestuur van het ABP heeft besloten om de pensioenen over 2017 niet te indexeren. Om over te kunnen gaan tot (gedeeltelijke) indexatie moet de dekkingsgraad minimaal 100% zijn. Op 31 december 2017 was de dekkingsgraad van het ABP 104,4%. De beleidsdekkingsgraad, dit is de dekkingsgraad over een periode van 12 maanden was 100,9%. De dekkingsgraad geeft aan of het vermogen van het pensioenfonds voldoende is om aan alle toekomstige verplichtingen te voldoen en eventueel over te kunnen gaan tot indexatie van de pensioenen. De (beleids)dekkingsgraad moet minimaal 104,2% zijn.

Omdat deze (beleids)dekkingsgraad van het ABP op 31 december 2017 lager was dan de minimale (beleids)dekkingsgraad worden de pensioenen niet verhoogd en zijn de premies met ingang van 1 januari 2018 met 1,8% verhoogd.

4.7 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen worden niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

-	goodwill	10%
-	software	20%
-	terreinen	0%
-	gebouwen	3,33%
-	machines en installaties	20%
-	andere vaste bedrijfsmiddelen	10%/20%
-	materiële vaste activa in uitvoering	0%

4.8 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

4.9 Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-afrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingsschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

4.10 Resultaat deelnemingen (gewaardeerd op nettovermogenswaarde)

Het resultaat is het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat voor zover dit aan SIDN Deelnemingen B.V. wordt toegerekend.

5 Immateriële vaste activa

	Software	Goodwill	Totaal
	€	€	€
1 januari 2017			
Verkrijgings-of vervaardigingsprijzen	935.574	0	935.574
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	(475.913)	(0)	(475.913)
Boekwaarde	459.661	0	459.661
Mutaties			
Investeringsprijzen	0	9.041.596	9.041.596
Afschrijvingen	(203.149)	(904.160)	(1.107.309)
	(203.149)	8.137.436	7.934.287
31 december 2017			
Verkrijgings-of vervaardigingsprijzen	935.574	9.041.596	9.977.170
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	(679.062)	(904.160)	(1.583.222)
Boekwaarde	256.512	8.137.436	8.393.948
Afschrijvingspercentages	20%	10%	

In 2017 zijn geen uitgaven voor ontwikkelingsprojecten geactiveerd, omdat er sprake is van een bestaand domeinnaamregistratiesysteem en kosten die samenhangen met de doorontwikkeling van het bestaande domeinnaamregistratiesysteem resulteren niet in (extra) opbrengsten.
De goodwill betreft de bij de aankoop van het 65% meerderheidsbelang in Connectis Group B.V. betaalde goodwill.

6 Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Machines en Installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
	€	€	€	€	€
1 januari 2017					
Aanschafwaarde	6.432.590	7.379.641	7.210.380	0	21.022.611
Cumulatieve afschrijving	(926.682)	(6.429.186)	(6.358.819)	0	(13.714.687)
Boekwaarde	5.505.908	950.455	851.561	0	7.307.924
Mutaties					
Investerings	0	573.547	235.070	0	808.617
Desinvesteringen	0	(2.316.576)	(3.404.980)	0	(5.721.556)
Ingebruikname van activa in Uitvoering	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	(179.420)	(416.864)	(296.920)	0	(893.204)
Afschrijvingen desinvesteringen	0	2.316.576	3.404.980	0	5.721.556
	(179.420)	156.683	(61.850)	0	(84.587)
31 december 2017					
Aanschafwaarde	6.432.590	5.636.612	4.040.470	0	16.109.672
Cumulatieve afschrijving	(1.106.102)	(4.529.474)	(3.250.759)	0	(8.886.335)
Boekwaarde	5.326.488	1.107.138	789.711	0	7.223.337

De machines en installaties bestaan uit het DRS registratiesysteem en alle hardware benodigd voor de diverse productiesystemen.

De andere vaste bedrijfsmiddelen bestaan uit de inventaris, hardware benodigd voor de kantoorautomatisering en software.

7 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

	Deel- nemingen	Vorderingen op deel- nemingen	Effecten	Belastingvor- deringen	Overige vorderingen	Totaal
	€	€		€	€	€
Stand per 1 januari						
2017	100	0	0	787.500	200.000	987.600
Investeringsresultaat	243.856	1.486.426	1.489.643	114.000	834	3.334.759
deelnemingen	(169.079)	0	0	0	0	(169.079)
Koersverschillen	0	0	0	0	0	0
Dividend	0	0	0	0	0	0
Desinvesteringen	0	0	(18.273)	0	0	(18.273)
Stand per 31 december 2017	74.877	1.486.426	1.471.370	901.500	200.834	4.135.007

Alle vorderingen die in de financiële vaste activa zijn opgenomen hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

Deelnemingen

De rechtstreeks door SIDN gehouden kapitaalbelangen zijn:

Naam, vestigingsplaats

Aandeel in geplaatst kapitaal in %

SIDN Deelnemingen B.V. te Arnhem

100

SIDN Deelnemingen B.V. heeft op 1 januari 2017 een meerderheidsbelang van 65% van de aandelen in Connectis Group B.V., gevestigd te Rotterdam, verworven.

Vorderingen op deelnemingen

Onder vorderingen op deelnemingen zijn marktconforme leningen opgenomen aan Connectis Group B.V. voor een bedrag van € 1.486.426. Het betreft leningen met een rentepercentage, welke gelijk is aan de 12-maands Euribor plus een opslag van 3%. De rente wordt jaarlijks aan de hoofdsom toegevoegd. De resterende looptijd van deze leningen is langer dan een jaar.

Effecten

Onder effecten zijn opgenomen Nederlandse en Duitse staatsobligaties, die gedurende 2017 zijn aangekocht.

Belastingvordering

Eind 2014 heeft SIDN een bedrag van € 3.500.000 verstrekt aan het SIDN fonds. SIDN en de Belastingdienst verschillen van mening over de mate waarin de verstrekking fiscaal aftrekbaar is. Bij het bepalen van de aanslag Vennootschapsbelasting over 2014 is de Belastingdienst afgeweken van de aangifte van SIDN. SIDN heeft hiertegen bezwaar ingediend. In de jaarrekening 2014 is een belastingvordering opgenomen van € 787.500. Het startkapitaal van € 3.500.000 is in de loop van 2017 volledig aangewend. In 2017 heeft SIDN aanvullend een bedrag van € 1.651.500 aan het SIDN fonds verstrekt. Bij het opstellen van de jaarrekening over 2017 heeft SIDN een inschatting gemaakt van de totale vordering op de Belastingdienst voor een bedrag van € 901.500.

Overige vorderingen

Eind 2016 is SIDN een samenwerkingsovereenkomst aangegaan ten behoeve van de verdere ontwikkeling en promotie van Bendoo Box. In december 2016 heeft SIDN daarvoor een geldlening verstrekt van € 200.000. SIDN ontvangt jaarlijks een rente, welke gelijk is aan de 12-maands Euribor plus een opslag van 0,5%. De rente wordt jaarlijks aan de hoofdsom toegevoegd. De aflossing op de lening zal bestaan uit het 50% van het cumulatief behaalde netto resultaat, voor zover dit is gerealiseerd. De looptijd van de lening is 10 jaar, tenzij de lening eerder is afgelost. SIDN heeft een optierecht op 50% van de aandelen indien de lening is afgelost of na verloop van een periode van 10 jaar.

7.1 Overige vorderingen

	2017	2016
	€	€
Waarde overige vorderingen	100.000	100.000
Af: Bijzondere waardevermindering	(100.000)	(100.000)
Stand per 31 december	0	0

Onder de overige vorderingen zijn 2 obligatieleningen begrepen voor een bedrag van € 50.000 per obligatie. De obligatieleningen zijn aangegaan in resp. november 2010 en september 2011. De obligatie betreft een vastrentende lening met een rentepercentage van 5,5%. De obligatieleningen zijn in 2012 in zijn geheel voorzien.

8 Vorderingen

	31-12-2017		31-12-2016	
	Totaal	Resterende looptijd > 1 jaar	Totaal	Resterende looptijd > 1 jaar
	€	€	€	€
Handelsdebiteuren	303.489	0	380.696	0
Belastingen en premies sociale verzekeringen	363.548	0	323.440	0
Overige vorderingen en overlopende activa	1.088.038	0	954.689	0
	<u>1.755.075</u>	<u>0</u>	<u>1.658.825</u>	<u>0</u>

De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

8.1 Handelsdebiteuren

	2017	2016
	€	€
Handelsdebiteuren	362.855	436.499
Af: Voorziening dubieuze debiteuren	(59.366)	(55.803)
Stand per 31 december	<u>303.489</u>	<u>380.696</u>

Onder de handelsdebiteuren zijn geen vorderingen opgenomen met een resterende looptijd langer dan een jaar (2016: € 0). In het debiteurensaldo per 31 december 2017 wordt € 59.366 als dubieus aangemerkt (2016: € 55.803).

8.2 Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
	€	€
Omzetbelasting	108.596	203.198
Vennootschapsbelasting	254.952	120.242
Stand per 31 december	363.548	323.440

8.3 Overige vorderingen en overlopende activa

De overige vorderingen en overlopende activa zijn als volgt te specificeren:

	2017	2016
	€	€
Te ontvangen rente vierde kwartaal boekjaar	12.020	27.588
Nog te factureren overige mutaties domeinnamen	6.642	4.093
Nog te factureren overige mutaties New Business	41.580	0
Vooruitbetaalde licenties en onderhoudskosten	589.000	410.100
Vooruitbetaalde DNS Anycast services	28.000	0
Vooruitbetaalde Security kosten	215.000	18.000
Vooruitbetaalde contributies	87.000	53.000
Vooruitbetaalde kosten acquisitietraject	0	210.491
Verstrekke lening aan Stichting ENUM Nederland	49.790	49.140
Rekening courant met Stichting ENUM Nederland	457	650
Voorziening lening aan Stichting ENUM Nederland	(50.247)	(49.790)
Overige vooruitbetaalde bedragen	108.796	231.517
Stand per 31 december	1.088.038	954.689

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

Aan Stichting ENUM Nederland is per 1 september 2006 een geldlening verstrekt. SIDN ontvangt jaarlijks een rente, welke gelijk is aan de 12-maands Euribor plus een opslag van 1%. De rente wordt eerst in rekening courant met SIDN bijgeschreven. Aangezien de kans klein tot nihil is dat Stichting ENUM Nederland de lening aan SIDN kan terugbetalen is ultimo 2010 een voorziening voor oninbaarheid getroffen voor het bedrag van de lening en het bedrag aan rekening courant met SIDN. Ultimo 2017 bedraagt deze voorziening € 50.247 (2016: € 49.790).

9 Liquide middelen

De liquide middelen zijn als volgt samengesteld:

	2017	2016
	€	€
Kasgeld	114	197
Banktegoeden	20.326.610	30.665.383
Stand per 31 december	20.326.724	30.665.580

Vanuit het oogpunt van risicospreiding zijn de liquide middelen verspreid over een drietal banken. Onder de liquide middelen zijn spaarrekeningen begrepen voor een bedrag van € 17.748.950. Alle liquide middelen zijn direct opeisbaar, met uitzondering van een bedrag van € 7.314.939, hetgeen opeisbaar is na een wachttijd van 31 dagen.

10 Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2017 geldmiddelen zijn opgeofferd.

11 Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt in de toelichting op de balans in de enkelvoudige jaarrekening nader toegelicht.

12 Langlopende schulden

	Stand per 31-12-2017	Aflossings- verplichting 2017	Resterende looptijd > 1 jaar	Resterende looptijd > 5 jaar
	€	€	€	€
Lening i.v.m. earn-out regeling	406.250	0	0	406.250
	406.250	0	0	406.250

Naast de koopprijs voor het verwerven van het meerderheidsbelang in Connectis Group B.V. is een earn-out regeling met de verkoper afgesproken in de vorm van een lening voor een bedrag van € 812.500. Deze lening zal worden afgelost met toekomstige uit te keren betaalde en betaalbaar gestelde dividenden:

- als geen materiële beleidswijzigingen worden doorgevoerd, lost SIDN Deelnemingen B.V. gedurende de eerste 5 jaar af met 10% van het betaalde of betaalbaar gestelde dividend tot het maximum bedrag van de lening. Na 5 jaar stopt de aflossing, ongeacht of het geleende bedrag geheel is afgelost.
- indien er wel materiële beleidswijzigingen worden doorgevoerd, zal SIDN Deelnemingen B.V. gedurende 10 jaar 100% van het betaalde of betaalbaar gestelde dividend gebruiken om de lening af te lossen tot het maximum bedrag van de lening, Na 10 jaar stopt de aflossing, ongeacht of het geleende bedrag geheel is afgelost.

SIDN Deelnemingen B.V. schat in dat 50% van de lening zal worden afgelost voor een bedrag van € 406.250.

13 Kortlopende schulden

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	1.113.426	1.100.879
Belastingen en premies sociale verzekeringen	365.941	336.799
Overige schulden en overlopende passiva	7.816.634	6.864.964
	9.296.001	8.302.642

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

13.1 Belastingen en premies sociale verzekeringen

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
	<u>€</u>	<u>€</u>
Loonheffing en premies sociale verzekeringen	283.092	266.634
Pensioenen	82.849	70.165
	<u> </u>	<u> </u>
Stand per 31 december	365.941	336.799
	<u> </u>	<u> </u>

13.2 Overige schulden en overlopende passiva

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
	<u>€</u>	<u>€</u>
Reservering vakantiegeld	233.307	228.077
Reservering vakantiedagen	234.004	198.755
Personele verplichtingen	197.657	160.815
Contributies	0	100.200
Accountantscontrole jaarrekening	29.800	10.800
Research & Development	0	30.377
Overige vooruit ontvangen bedragen	0	57.029
Verstrekke kortingen	2.004.015	1.642.314
Vooruit ontvangen jaar- en kwartaalabonnementen	4.907.685	4.322.580
Overige schulden en overlopende passiva	210.166	114.017
	<u> </u>	<u> </u>
Stand per 31 december	7.816.634	6.864.964
	<u> </u>	<u> </u>

De kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

14 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De volgende verplichtingen zijn niet in de balans opgenomen:

Te betalen (€):	Binnen een 1 jaar	Tussen 1 jaar en 5 jaar	Meer dan 5 jaar
Leaseverplichtingen vervoersmiddelen en multifunctionele kopieermachines	142.949	218.692	15.180
Overige verplichtingen inzake onderhoud gebouw en facilitaire voorzieningen	5.165	0	0
Overige verplichtingen inzake mobiele telefonie	40.000	0	0
Overige verplichtingen inzake ICT onderhoud en diensten	117.792	67.272	0
Overige verplichtingen inzake uitbesteding van kantoorautomatisering, DBA en Anycast services	354.000	491.000	0
Overige verplichtingen inzake R&D overeenkomsten	225.000	525.000	0

Gedurende het verslagjaar zijn voor leasebetalingen een bedrag van € 183.521 in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Bankgaranties

SIDN heeft ultimo 2017 geen bankgaranties verstrekt.

Verstrekking aan SIDN fonds

SIDN heeft de intentie om in 2018 een bedrag van € 2.500.000 te verstrekken aan het SIDN fonds.

Lening in verband met earn-out regeling

Naast de koopprijs voor het verwerven van het meerderheidsbelang in Connectis Group B.V. is een earn-out regeling met de verkoper afgesproken in de vorm van een lening voor een bedrag van € 812.500. Deze lening zal worden afgelost met toekomstige uit te keren betaalde en betaalbaar gestelde dividenden:

- c. als geen materiële beleidswijzigingen worden doorgevoerd, lost SIDN Deelnemingen B.V. gedurende de eerste 5 jaar af met 10% van het betaalde of betaalbaar gestelde dividend tot het maximum bedrag van de lening. Na 5 jaar stopt de aflossing, ongeacht of het geleende bedrag geheel is afgelost.
- d. indien er wel materiële beleidswijzigingen worden doorgevoerd, zal SIDN Deelnemingen B.V. gedurende 10 jaar 100% van het betaalde of betaalbaar gestelde dividend gebruiken om de lening af te lossen tot het maximum bedrag van de lening, Na 10 jaar stopt de aflossing, ongeacht of het geleende bedrag geheel is afgelost.

SIDN Deelnemingen B.V. schat in dat 50% van de lening niet zal worden afgelost voor een bedrag van € 406.250.

Geschil met een leverancier

SIDN heeft een zakelijk geschil met een leverancier. Verschillende gesprekken hebben niet tot overeenstemming geleid. De leverancier heeft aangegeven SIDN te zullen dagvaarden.

15 Netto-omzet

De netto-omzet kan als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
	€	€
Registrar bijdragen	1.120.333	1.168.235
Opbrengsten domeinnamen (abonnementsbijdragen)	20.746.401	20.515.431
Opbrengsten mutaties	82.511	85.303
Betalingskortingen	(974.144)	(931.060)
Korting DNSSEC	(813.736)	(750.990)
Korting Registrar ScoreCard	(517.269)	(280.329)
Kortingsregeling	(908.346)	(837.750)
Overige opbrengsten	968.871	645.832
	19.704.621	19.614.672

De netto-omzet 2017 is ten opzichte van 2016 met 0,46% gestegen (2016: + 1,8%).

16 Lonen en salarissen

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
	€	€
Lonen en salarissen	5.560.969	5.258.455
Kosten tijdelijk personeel	790.105	140.930
Overige personeelskosten	892.792	795.751
	7.243.866	6.195.136

17 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

In de kosten zijn begrepen afschrijvingen op en waardeverminderingen van immateriële en materiële vaste activa. Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
	€	€
Afschrijvingen immateriële vaste activa	1.107.309	187.116
Waardeverminderingen van immateriële vaste activa	0	0
Afschrijvingen materiële vaste activa	893.204	1.217.572
Waardeverminderingen van materiële vaste activa	0	0
	2.000.513	1.404.688

18 Overige bedrijfskosten

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
	€	€
Systeemkosten	2.029.955	1.775.726
Kosten verbindingen	140.871	143.091
Huisvestingskosten	276.070	300.574
Securitykosten	349.854	401.695
Kantoorkosten	320.477	257.774
Bestuurskosten	144.370	139.170
Institutionele kosten	548.675	557.703
Advieskosten projecten	1.125.134	1.215.422
Overige advieskosten	517.946	477.368
Marketing- en communicatiekosten	1.407.817	1.541.790
Verstreking aan het SIDN fonds	1.651.491	0
(Reis-)kosten internationale samenwerking	256.440	255.247
Verzekeringskosten	110.440	99.606
Kosten dubieuze debiteuren	26.511	6.415
Overige kosten	23.145	1.572
	8.929.196	7.173.153

Eind 2014 heeft SIDN een bedrag van € 3.500.000 verstrekt aan het SIDN fonds. Dit bedrag is door het SIDN fonds aangewend voor projecten conform de geformuleerde doelstelling van het SIDN fonds. In de loop van 2017 is het bedrag volledig door het SIDN fonds besteed. In 2017 heeft SIDN een bedrag van € 1.651.500 aan het SIDN fonds verstrekt.

19 Resultaat deelnemingen

Hieronder is het aandeel in de resultaten van op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen opgenomen.

	2017	2016
	€	€
Resultaat deelneming Connectis Group B.V.	(169.079)	0
	(169.079)	0

20 Belastingen

De belasting over het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten bedrage van € 478.772 kan als volgt worden toegelicht:

	2017	2016
	€	€
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen	2.643	3.385.861
Latente vennootschapsbelasting	0	0
Acute vennootschapsbelasting huidig boekjaar	(540.943)	(841.822)
Vennootschapsbelasting voorgaande boekjaren	62.171	0
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(478.772)	(841.822)
Effectief belastingtarief	18114,7%	24,9%
Toepasselijk belastingtarief	25,0%	25,0%

Afwijkingen tussen commerciële winst en fiscale winst kunnen onder meer ontstaan door fiscaal-niet aftrekbare afschrijving goodwill, afwijkingen in afschrijvingstermijn voor bedrijfspanden, het niet opnemen van een latente belastingvordering voor verliezen in het boekjaar, herwaardering activa via de winst-en-verliesrekening die fiscaal niet worden gevolgd.

21 Gemiddeld aantal werknemers

Aantal werknemers en Full-time equivalents

	2017	2016
Gemiddeld aantal Full-time equivalents (fte's) gedurende het boekjaar		
Registratie & Services	14	14
New Business, Marketing & Sales	10	12
Informatie en Communicatie Technologie	36	32
SIDN Labs	6	5
Control & Ondersteuning	11	12
Directie	1	1
Staf	8	8
	86	84
Aantal werknemers ultimo boekjaar	98	91
Hiervan zijn geen werknemers werkzaam in het buitenland (2016: nihil).		

Enkelvoudige jaarrekening over 2017

Balans per 31 december 2017 (voor resultaatbestemming)

		31 december 2017		31 december 2016	
	Ref.	€	€	€	€
<i>Vaste activa</i>					
Immateriële vaste activa	23)		256.512		459.661
Materiële vaste activa	24)				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		5.326.488		5.505.908	
Machines en installaties		1.107.138		950.455	
Andere vaste bedrijfsmiddelen		789.711		851.561	
Materiële vaste activa in uitvoering		0		0	
			7.223.337		7.307.924
Financiële vaste activa	25)		12.997.477		987.600
<i>Vlottende activa</i>					
Vorderingen	26)				
Debiteuren		303.489		380.696	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		363.548		323.440	
Overige vorderingen en overlopende activa		1.087.938		954.689	
			1.754.975		1.658.825
Liquide middelen	27)		20.269.190		30.665.580
			42.501.491		41.079.590

		31 december 2017		31 december 2016	
	Ref.	€	€	€	€
Eigen vermogen	28)				
Algemene reserve		32.776.948		30.232.909	
Resultaat boekjaar		428.442		2.544.039	
			33.205.390		32.776.948
Voorzieningen			0		0
Kortlopende schulden	31)				
Schulden aan leveranciers		1.113.426		1.100.879	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		365.941		336.799	
Overige schulden en overlopende passiva		7.816.734		6.864.964	
			9.296.101		8.302.642
			42.501.491		41.079.590

Winst-en-verliesrekening over 2017

	2017		2016	
Ref.	€	€	€	€
Netto-omzet		19.704.621		19.614.672
Kosten				
Lonen en salarissen	7.243.866		6.195.136	
Pensioenlasten	858.797		722.340	
Overige sociale lasten	691.555		778.569	
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	1.096.353		1.404.688	
Overige bedrijfskosten	8.928.785		7.173.153	
		18.819.356		16.273.886
Bedrijfsresultaat		885.265		3.340.786
Opbrengst effecten		(14.061)		0
Financiële baten		36.010		45.075
Financiële lasten		0		0
Resultaat vóór belastingen		907.214		3.385.861
Belastingen		(478.772)		(841.822)
Resultaat na belastingen		428.442		2.544.039

Toelichting op de balans en winst-en-verliesrekening

22 Algemene toelichting

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde in overeenstemming met de betreffende paragraaf van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 9 tot en met 15 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

23 Immateriële vaste activa

	Software
	€
Stand per 1 januari 2017	
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	935.574
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	(475.913)
Boekwaarde	459.661
Mutaties	
Investerings	0
Afschrijvingen	(203.149)
Saldo	(203.149)
Stand per 31 december 2017	
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	935.574
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	(679.062)
Boekwaarde	256.512
Afschrijvingspercentages	20%

24 Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Bedrijfs- gebouwen en -terreinen	Machines en Installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
	€	€	€	€	€
1 januari 2017					
Aanschafwaarde	6.432.590	7.379.641	7.210.380	0	21.022.611
Cumulatieve afschrijving	(926.682)	(6.429.186)	(6.358.819)	0	(13.714.687)
Boekwaarde	5.505.908	950.455	851.561	0	7.307.924
Mutaties					
Investerings	0	573.547	235.070	0	808.617
Desinvesteringen	0	(2.316.576)	(3.404.980)	0	(5.721.556)
Ingebruikname van activa in Uitvoering	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	(179.420)	(416.864)	(296.920)	0	(893.204)
Afschrijvingen desinvesteringen	0	2.316.576	3.404.980	0	5.721.556
	(179.420)	156.683	(61.850)	0	(84.587)
31 december 2017					
Aanschafwaarde	6.432.590	5.636.612	4.040.470	0	16.109.672
Cumulatieve afschrijving	(1.106.102)	(4.529.474)	(3.250.759)	0	(8.886.335)
Boekwaarde	5.326.488	1.107.138	789.711	0	7.223.337

De machines en installaties bestaan uit het DRS registratiesysteem en alle hardware benodigd voor de diverse productiesystemen.

De andere vaste bedrijfsmiddelen bestaan uit de inventaris, hardware benodigd voor de kantoorautomatisering en software.

25 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden gespecificeerd:

	Deel- nemingen	Vorderingen op deel- nemingen	Effecten	Belastingvor- deringen	Overige vorderingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari						
2017	100	0	0	787.500	200.000	987.600
Investeringsresultaat	0	10.423.673	1.489.643	114.000	834	12.028.150
deelnemingen	0	0	0	0	0	0
Koersverschillen	0	0	0	0	0	0
Dividend	0	0	0	0	0	0
Desinvesteringen	0	0	(18.273)	0	0	(18.273)
Stand per 31 december 2017	100	10.423.673	1.471.370	901.500	200.834	12.997.477

Alle vorderingen die in de financiële vaste activa zijn opgenomen hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

26 Vorderingen

	31-12-2017		31-12-2016	
	Totaal	Resterende looptijd > 1 jaar	Totaal	Resterende looptijd > 1 jaar
	€	€	€	€
Handelsdebiteuren	303.489	0	380.696	0
Belastingen en premies sociale verzekeringen	363.548	0	323.440	0
Overige vorderingen en overlopende activa	1.087.938	0	954.689	0
	<u>1.754.975</u>	<u>0</u>	<u>1.658.825</u>	<u>0</u>

De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

27 Liquide middelen

De liquide middelen zijn als volgt samengesteld:

	2017	2016
	€	€
Kasgeld	114	197
Banktegoeden	20.269.076	30.665.383
Stand per 31 december	<u>20.269.190</u>	<u>30.665.580</u>

Vanuit het oogpunt van risicospreiding zijn de liquide middelen verspreid over een drietal banken. Onder de liquide middelen zijn spaarrekeningen begrepen voor een bedrag van € 17.748.950. Alle liquide middelen zijn direct opeisbaar, met uitzondering van een bedrag van € 7.314.939, hetgeen opeisbaar is na een wachttijd van 31 dagen.

28 Eigen vermogen

Het verloop van het eigen vermogen kan als volgt worden gespecificeerd:

	Algemene reserve	Resultaat boekjaar	Eigen vermogen
	€	€	€
Stand per 1 januari 2017	30.232.909	2.544.039	32.776.948
Bestemming resultaat voorgaand boekjaar	2.544.039	(2.544.039)	0
Resultaat huidig boekjaar	0	428.442	428.442
Stand per 31 december 2017	32.776.948	428.442	33.205.390

29 Voorstel resultaatbestemming

Statutaire regeling resultaatbestemming

Artikel 3, lid 1 van de statuten luidt als volgt:

Het vermogen van de stichting wordt gevormd door alle ontvangen bijdragen, subsidies, giften, legaten, erfstellingen alsmede andere baten.

Voorstel resultaatbestemming

De directie heeft voorgesteld om de winst over 2017 van € 428.442 toe te voegen aan de algemene reserve.

30 Verschillen in het eigen vermogen en het resultaat tussen de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening

Het verschil tussen het eigen vermogen volgens de enkelvoudige balans en het eigen vermogen volgens de geconsolideerde balans wordt verklaard door het feit dat een in de consolidatie opgenomen deelneming een negatieve vermogenswaarde heeft, en in de enkelvoudige balans op nihil wordt gewaardeerd.

Het verschil tussen het enkelvoudige en geconsolideerde eigen vermogen en resultaat heeft zich in het boekjaar als volgt ontwikkeld:

30.1 Verschil eigen vermogen

	2017
	€
Eigen vermogen volgens geconsolideerde jaarrekening	32.131.840
Bij: negatieve vermogenswaarde van de geconsolideerde deelnemingen	1.073.550
Bij: niet-gerealiseerde gecumuleerde intercompany-resultaten	0
Af: voorziening deelnemingen	0
Eigen vermogen volgens enkelvoudige jaarrekening	33.205.390

30.2 Verschil resultaat

	2017
	€
Resultaat volgens geconsolideerde jaarrekening	(645.208)
Veranderingen in negatieve vermogenswaarde van de geconsolideerde deelnemingen	1.073.650
Veranderingen in niet-gerealiseerde gecumuleerde intercompany-resultaten	0
Veranderingen in voorziening deelnemingen	0
Resultaat volgens enkelvoudige jaarrekening	428.442

31 Kortlopende schulden

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	1.113.426	1.100.879
Belastingen en premies sociale verzekeringen	365.941	336.799
Overige schulden en overlopende passiva	7.816.734	6.864.964
	9.296.101	8.302.642

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

32 Gemiddeld aantal werknemers

Aantal werknemers en Full-time equivalents

	2017	2016
Gemiddeld aantal Full-time equivalents (fte's) gedurende het boekjaar		
Registratie & Services	14	14
New Business, Marketing & Sales	10	12
Informatie en Communicatie Technologie	36	32
SIDN Labs	6	5
Control & Ondersteuning	11	12
Directie	1	1
Staf	8	8
	86	84
Aantal werknemers ultimo boekjaar	98	91

Hiervan zijn geen werknemers werkzaam in het buitenland (2016: nihil).

33 Bezoldiging bestuurders en commissarissen

	2017	2016
	€	€
Bezoldiging raad van toezicht	126.000	122.000
Bezoldiging bestuurder	238.000	226.000
	364.000	348.000

De bezoldiging van de raad van toezicht omvat conform statutaire bepalingen betaalde beloningen, zoals jaarlijkse vergoedingen en (onkosten)vergoedingen.

De bezoldiging van de bestuurder omvat conform arbeidsovereenkomst periodiek betaalde beloningen, zoals salarissen, vakantiegeld, sociale lasten, bonusbetalingen, toegekende pensioenrechten en (onkosten)vergoedingen. Tevens is een leaseauto ter beschikking gesteld.

De stijging van de kosten ten opzichte van 2016 is het gevolg van gestegen pensioenpremies.

Deze jaarrekening is vastgesteld door de directie en Raad van Toezicht van Stichting Internet Domeinregistratie Nederland.

Abcoude, d.d. 23 maart 2018

.....

R.A. Meijer, algemeen directeur

Leden RvT:

.....
P. Schnabel

.....
M.M. Frequin

.....
S. Hania

.....
C.A.M. Neggers

.....
W.A.A. Peek - Vissers

.....
P.C. van Schelven

.....
W.P. van Waveren

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Raad van Toezicht van Stichting Internet Domeinregistratie Nederland

VERKLARING OVER DE IN DE JAARVERSLAGGEVING OPGENOMEN JAARREKENING 2017

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Internet Domeinregistratie Nederland te Arnhem gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in deze jaarverslaggeving opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Internet Domeinregistratie Nederland per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2017;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2017;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Internet Domeinregistratie Nederland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het directieverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE DIRECTIE EN DE RAAD VAN TOEZICHT VOOR DE JAARREKENING

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Apeldoorn, 28 maart 2018

MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMAN ACCOUNTANTS N.V.

w.g.

drs. J. van der Lelie RA